PRAVILNIK O BLIŽIM USLOVIMA KOJE MORAJU DA ISPUNJAVAJU VOZILA U SAOBRAĆAJU NA PUTEVIMA

ODRICANJE OD ODGOVORNOSTI

Konsolidacija u nastavku je privremeni dokument i stoga NE PREDSTAVLJA zvanični dokument i/ili verziju. Pruža se samo u informativne svrhe. Ne daje nikakva prava niti nameće obaveze odvojene od onih koje su date ili nametnute zakonima koji su formalno usvojeni i objavljeni na crnogorskom jeziku.

Datum posljednje provjere: 17. avgust 2026. godine

PRAVILNIK O BLIŽIM USLOVIMA KOJE MORAJU DA ISPUNJAVAJU VOZILA U SAOBRAĆAJU NA PUTEVIMA[1]

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se bliži uslovi koje moraju da ispunjavaju vozila u saobraćaju na putu u pogledu dimenzija, ukupne mase i osovinskog opterećenja, tehničkih uslova i uređaja, sklopova i opreme i tehničkih normativa.

Primjena

Član 2

Ovaj pravilnik ne primjenjuje se na:

1) vozila čija najveća konstruktivna brzina ne prelazi 6 km/h;
2) vozila koja se koriste za takmičenja na putevima i van njih;
3) vozila koja vrše ispitivanja na osnovu posebne dozvole;
4) vozila koja koriste vojska i policija usko specijalizovane namjene.

Kategorije vozila

Član 3

Vozila se razvrstavaju u sljedeće kategorije:

1) kategorija L - mopedi, motocikli, tricikli i četvorocikli;
2) kategorija M - vozila za prevoz putnika;
3) kategorija N - vozila za prevoz tereta;
4) kategorija O - priključna vozila;
5) kategorija T - traktori;

[1] "Službeni list Crne Gore", br. 002/15 od 16.01.2015, 073/23 od 21.07.2023, 062/24 od 28.06.2024, 071/26 od 26.05.2026

6) kategorija C - traktori sa gusjenicom;

7) kategorija R - priključna vozila za traktore;

8) kategorija S - izmjenljiva vučena mašina;

9) kategorija G - terenska vozila;

10) kategorija K - ostala vozila.

Kategorija L

Član 4

Vozila kategorije L - su motorna vozila sa dva, tri ili četiri točka i masom neopterećenog vozila manjom od 400 kg.

Vozila iz stava 1 ovog člana razvrstavaju se u sljedeće kategorije:

1) kategorija L1 - moped, je motorno vozilo sa dva točka čija najveća konstruktivna brzina, bez obzira na način prenosa, ne prelazi 45 km/h, pri čemu radna zapremina motora, kada vozilo ima motor sa unutrašnjim sagorijevanjem, ne prelazi 50 cm3 ili sa motorom čija najveća trajna nominalna snaga ne prelazi 4 kW kada vozilo ima električni pogon;

2) kategorija L2 - laki tricikl, je motorno vozilo sa tri točka čija najveća konstruktivna brzina, bez obzira na način prenosa, ne prelazi 45 km/h, pri čemu radna zapremina motora, kada vozilo ima motor sa unutrašnjim sagorijevanjem sa pogonom na benzin ne prelazi 50 cm3 ili čija najveća efektivna snaga motora ne prelazi 4 kW, kada vozilo ima motor sa unutrašnjim sagorijevanjem sa drugom vrstom pogonskog goriva ili čija najveća trajna nominalna snaga motora ne prelazi 4 kW kad vozilo ima električni pogon;

3) kategorija L3 - motocikl, je motorno vozilo sa dva točka čija najveća konstruktivna brzina, bez obzira na način prenosa, prelazi 45 km/h ili sa motorom čija radna zapremina motora kad vozilo ima motor sa unutrašnjim sagorijevanjem prelazi 50 cm3 ili sa motorom čija najveća trajna nominalna snaga prelazi 4 kW kad vozilo ima električni pogon;

4) kategorija L4 - motocikl sa bočnim sjedištem, je motorno vozilo sa tri točka asimetrično raspoređena u odnosu na srednju uzdužnu ravan vozila čija najveća konstruktivna brzina, bez obzira na način prenosa, prelazi 45 km/h ili sa motorom čija radna zapremina motora kad vozilo ima motor sa unutrašnjim sagorijevanjem prelazi 50 cm3 ili sa motorom čija najveća trajna nominalna snaga prelazi 4 kW kad vozilo ima električni pogon;

5) kategorija L5 - teški tricikl, je motorno vozilo sa tri točka, simetrično raspoređena u odnosu na srednju uzdužnu ravan vozila, čija najveća konstruktivna brzina, bez obzira na način prenosa, prelazi 45 km/h ili sa motorom čija radna zapremina motora kada vozilo ima motor sa unutrašnjim sagorijevanjem sa pogonom na benzin prelazi 50 cm3 ili čija najveća efektivna snaga motora prelazi 4 kW, kada vozilo ima motor sa unutrašnjim sagorijevanjem sa drugom vrstom pogonskog goriva ili čija najveća trajna nominalna snaga motora prelazi 4 kW kada vozilo ima električni pogon;

6) kategorija L6 - laki četvorocikl, je motorno vozilo sa četiri točka, čija masa ne prelazi 350 kg, što ne uključuje masu baterija vozila sa električnim pogonom, čija najveća konstruktivna brzina, bez obzira na način prenosa, ne prelazi 45 km/h, pri čemu radna zapremina motora, kad vozilo ima motor sa unutrašnjim sagorijevanjem sa pogonom na benzin, ne prelazi 50 cm3, ili čija najveća efektivna snaga motora ne prelazi 4 kW kad vozilo ima motor sa unutrašnjim sagorijevanjem sa drugom

vrstom pogonskog goriva ili čija najveća trajna nominalna snaga motora ne prelazi 4 kW kad vozilo ima električni pogon;

7) kategorija L7 - teški četvorocikl, je motorno vozilo sa četiri točka, osim lakog četvorocikla, čija masa ne prelazi 400 kg ako je vozilo namijenjeno za prevoz putnika, odnosno 550 kg ako je vozilo namijenjeno za prevoz tereta, što ne uključuje masu baterija vozila sa električnim pogonom, čija najveća efektivna snaga, odnosno najveća trajna nominalna snaga motora ne prelazi 15 kW.

Kategorija M

Član 5

Vozila kategorije M su motorna vozila čija je masa veća od 400 kg i čija je najveća efektivna snaga, odnosno najveća trajna nominalna snaga motora veća od 15 kW i namijenjena su za prevoz putnika.

Vozila iz stava 1 ovog člana razvrstavaju se u sljedeće kategorije:

1) kategorija M1 - putničko vozilo, je motorno vozilo kategorije M koje pored sjedišta za vozača ima još najviše osam sjedišta, bez mjesta za stajanje;

2) kategorija M2 - laki autobus, je motorno vozilo kategorije M koje pored sjedišta za vozače ima više od osam sjedišta čija najveća dozvoljena masa ne prelazi 5 t i koje može imati mjesta za stajanje;

3) kategorija M3 - teški autobus, je motorno vozilo kategorije M koje pored sjedišta za vozače ima više od osam sjedišta čija najveća dozvoljena masa prelazi 5 t i koje može imati mjesta za stajanje.

Vozila iz stava 2 tač. 2 i 3 ovog člana razvrstavaju se u sljedeće klase:

1) klasa I - je autobus koji uz mjesta za sjedenje, pored prostora za stajanje između sjedišta, ima i poseban prostor za stajanje putnika, kao i opremu za olakšano ulazak i izlazak putnika pri čestim zaustavljanjima i njihovo pomjeranje unutar vozila, čiji je ukupni kapacitet veći od 23 mjesta uključujući i mjesto vozača;

2) klasa II - je autobus koji pored mjesta za sjedenje ima mjesta za stajanje isključivo na prolazu između sjedišta, odnosno u prostoru koji nije veći od prostora namjenjenog za dva udvojena sjedišta i čiji je ukupni kapacitet veći od 23 mjesta uključujući i mjesto vozača;

3) klasa III - je autobus koji ima isključivo mjesta za sjedenje i čiji je ukupni kapacitet veći od 23 mjesta uključujući i mjesto vozača;

4) klasa A - je autobus konstruisan da prevozi putnike koji stoje i čiji je ukupni kapacitet manji od 23 mjesta uključujući i mjesto vozača, a može da ima sjedišta i dodatke za putnike koji stoje;

5) klasa B - je autobus koji nije namijenjen za prevoz putnika koji stoje i čiji je ukupni kapacitet manji od 23 mjesta uključujući i mjesto vozača i nema dodatke za putnike koji stoje.

Kategorija N

Član 6

Vozila kategorije N su motorna vozila čija je masa veća od 550 kg i čija je najveća efektivna snaga, odnosno najveća trajna nominalna snaga motora veća od 15 kW, a namijenjena su za prevoz tereta.

Vozila iz stava 1 ovog člana razvrstavaju se u sljedeće kategorije:

1) kategorija N1 - lako teretno vozilo, je motorno vozilo kategorije N čija najveća dozvoljena masa ne prelazi 3,5 t;

2) kategorija N2 - srednje teretno vozilo, je motorno vozilo kategorije N čija najveća dozvoljena masa prelazi 3,5 t, ali ne prelazi 12 t;

3) kategorija N3 - teško teretno vozilo, je motorno vozilo kategorije N čija najveća dozvoljena masa prelazi 12 t.

Kategorija O

Član 7

Vozila kategorije O su priključna vozila namijenjena da budu vučena od vozila na motorni pogon, bilo da su konstruisana kao prikolice ili poluprikolice.

Vozila iz stava 1 ovog člana razvrstavaju se u sljedeće kategorije:

1) kategorija O1 - lako priključno vozilo, je priključno vozilo čija najveća dozvoljena masa ne prelazi 0,75 t;

2) kategorija O2 - malo priključno vozilo, je priključno vozilo čija najveća dozvoljena masa prelazi 0,75 t, ali ne prelazi 3,5 t;

3) kategorija O3 - srednje priključno vozilo, je priključno vozilo čija najveća dozvoljena masa prelazi 3,5 t, ali ne prelazi 10 t;

4) kategorija O4 - veliko priključno vozilo, je priključno vozilo čija najveća dozvoljena masa prelazi 10 t.

Vozila iz stava 2 tač. 2, 3 i 4 ovog člana razvrstavaju se u jednu od sljedećih klasa:

1) poluprikolica - je priključno vozilo koje je konstruisano da se priključi na tegljač sa sedlom ili na konverter prikolicu pri čemu prenosi vertikalno opterećenje na vučno vozilo ili konverter;

2) prikolica sa rudom - je priključno vozilo koje ima najmanje dvije osovine od kojih je najmanje jedna upravljana osovina, opremljeno sa vučnim uređajem koji se može pokretati vertikalno u odnosu na prikolicu i koje prenosi manje od 100 daN statičkog vertikalnog opterećenja na vučno vozilo;

3) prikolica sa centralnom osovinom - je priključno vozilo kod koga je osovina (osovine) postavljena blizu težišta vozila tako da vertikalno opterećenje koje se prenosi na vučno vozilo, ne prelazi 10% od najveće dozvoljene mase prikolice odnosno najviše 1000 daN, pri ravnomjernom opterećenju vozila;

4) prikolica sa krutom rudom - je priključno vozilo sa jednom osovinom ili više osovina, opremljeno sa krutom rudom koja prenosi statičko opterećenje ne veće od 4000 daN na vučno vozilo na osnovu svoje konstrukcije i koje ne spada u prikolicu sa centralnom osovinom.

Kategorija T

Član 8

Vozila kategorije T - traktori sa točkovima, su vozila na motorni pogon konstruisana za vuču, potiskivanje ili nošenje traktorskih priključaka, odnosno da služi za pogon takvih priključaka ili za vuču priključnih vozila.

Vozila iz stava 1 ovog člana razvrstavaju se u sljedeće kategorije:

1) kategorija T1 - je traktor sa točkovima čija najveća konstruktivna brzina ne prelazi 40 km/h, kod kojih širina traga osovine najbliže sjedištu vozača nije manja od 1150 mm, čija je masa vozila spremnog za vožnju veća od 600 kg i koji ima klirens manji od 1000 mm;

2) kategorija T2 - je traktor sa točkovima čija najveća konstruktivna brzina ne prelazi 40 km/h, kod kojih je najmanja širina traga manja od 1150 mm, čija je masa vozila spremnog za vožnju veća od 600 kg, čiji je klirens manji od 600 mm, s tim da je najveća dozvoljena brzina kretanja ograničena na 30 km/h za vozila čija visina težišta iznad zemlje podjeljena sa prosječnom širinom traga prelazi 0,9;

3) kategorija T3 - je traktor sa točkovima čija najveća brzine ne prelazi 40 km/h i masa vozila spremnog za vožnju ne prelazi 600 kg;

4) kategorija T4 - je traktor posebnih namjena čija najveća konstruktivna brzina ne prelazi 40 km/h;

5) kategorija T5 - je traktor sa točkovima čija najveća konstruktivna brzina prelazi 40 km/h;

6) kategorija Tm - je vozilo na motorni pogon (motokultivator) sa jednom osovinom čija snaga motora ne prelazi 12 KW, a konstruisano je tako da vuče, potiskuje ili nosi razne zamjenjive priključke i uređaje, a koji služe za obavljanje različitih poslova ili vuču priključnog vozila.

Kategorija C

Član 9

Vozila kategorije C - traktori sa gusjenicom, su vozila na motorni pogon konstruisana za vuču, potiskivanje ili nošenje traktorskih priključaka, odnosno da služi za pogon takvih priključaka ili za vuču priključnih vozila.

Vozila iz stava 1 ovog člana razvrstavaju se u sljedeće kategorije:

1) kategorija C1 - je traktor sa gusjenicom čija najveća konstruktivna brzina ne prelazi 40 km/h, kod kojih širina traga osovine najbliže sjedištu vozača nije manja od 1150 mm, čija je masa vozila spremnog za vožnju veća od 600 kg i koji ima klirens manji od 1000 mm;

2) kategorija C2 - je traktor sa gusjenicom čija najveća konstruktivna brzina ne prelazi 40 km/h, kod kojih je najmanja širina traga manja od 1150 mm, čija je masa vozila spremnog za vožnju veća od 600 kg, čiji je klirens manji od 600 mm, s tim da je najveća dozvoljena brzina kretanja ograničena na 30 km/h za vozila čija visina težišta iznad zemlje podjeljena sa prosječnom širinom traga prelazi 0,9;

3) kategorija C3 - je traktor sa gusjenicom čija najveća brzine ne prelazi 40 km/h i masa vozila spremnog za vožnju ne prelazi 600 kg;

4) kategorija C4 - je traktor posebnih namjena čija najveća konstruktivna brzina ne prelazi 40 km/h;

5) kategorija C5 - je traktor sa gusjenicom čija najveća konstruktivna brzina prelazi 40 km/h.

Kategorija R

Član 10

Vozila kategorije R su priključna vozila za traktore.

Vozila iz stava 1 ovog člana razvrstavaju se u sljedeće kategorije:

1) kategorija R1 - je priključno vozilo čija najveća dozvoljena masa ne prelazi 1,5 t;

2) kategorija R2 - je priključno vozilo čija najveća dozvoljena masa prelazi 1,5 t, ali ne prelazi 3,5 t;

3) kategorija R3 - je priključno vozilo čija najveća dozvoljena masa prelazi 3,5 t, ali ne prelazi 21 t;

4) kategorija R4 - je priključno vozilo čija najveća dozvoljena masa prelazi 21t.

Vozila iz stave 2 ovog člana mogu da imaju dodatnu oznaku "a" ili "b", prema najvećoj konstruktivnoj brzini, s tim što se oznakom "a" obilježava priključno vozilo koje je konstruisano za brzinu do najviše 40 km/h, a oznakom "b" priključno vozilo koje je konstruisano za brzinu veću od 40 km/h.

Kategorija S

Član 11

Vozila kategorije S su izmjenjive vučene mašine.

Vozila iz stava 1 ovog člana razvrstavaju se u sljedeće kategorije:

1) kategorija S1 - je izmjenjiva vučena mašina namijenjena za poljoprivredu ili šumarstvo čija najveća dozvoljena masa ne prelazi 3,5 t;

2) kategorija S2 - je izmjenjiva vučena mašina namjenjena za poljoprivredu ili šumarstvo čija najveća dozvoljena masa prelazi 3,5 t.

Vozila iz stava 2 ovog člana mogu da imaju dodatnu oznaku "a" ili "b", prema najvećoj konstruktivnoj brzini, s tim što se oznakom "a" obilježava izmjenjiva vučena mašinu čija je najveća konstruktivna brzina manja ili jednaka 40 km/h, a oznakom "b" izmjenjiva vučena mašinu čija je najveća konstruktivna brzina veća od 40 km/h.

Na vozila iz st. 1 i 2 ovog člana ne primjenjuju se odredbe ovog pravilnika koje se odnose na tehničke uslove uređaja, sklopova i opreme i tehničke normative.

Kategorija G

Član 12

Vozilo kategorije G - terensko vozilo, je vozilo kategorije M i N koje je osposobljeno za kretanje van puta.

Oznaka G je dopunska oznaka i koristi se isključivo uz oznake kategorije vozila M ili N.

Kategorija K

Član 13

Vozila kategorije K razvrstavaju se u sljedeće kategorije:

1) kategorija K1 - je zaprežno vozilo;

2) kategorija K2 - je vozilo sa pogonom na mišićnu snagu ljudi (bicikl, trotinet, tricikl sa pedalama, kvadricikl sa pedalama, tandem bicikl i dr.);

3) kategorija K3 - je vozilo sa pogonom na pedale sa dodatnim električnim motorom čija je najveća snaga manja od 0,25 kW i najveća konstruktivna brzina manja od 25 km/h, a koje ne pripada vozilima kategorije L1.

Alternativna goriva

Član 13a

(Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o bližim uslovima koje moraju da ispunjavaju vozila u saobraćaju na putevima, SL. list CG, br. 071/26 od 26.05.2026, Član 1)

Alternativna goriva su goriva ili izvori energije koji su u potpunosti nefosilni i koriste se za snabdijevanje energetskih potreba u sektoru transporta.

Alternativna goriva obuhvataju naročito:

1) električnu energiju;

2) vodonik;

3) prirodni gas u gasovitom stanju (komprimovani prirodni gas - CNG) ili tečnom stanju (tečni prirodni gas - LNG);

4) tečni naftni gas (LPG);

5) mehaničku energiju dobijenu iz alternativnih izvora.

Vozila na alternativni pogon

Član 13b

(Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o bližim uslovima koje moraju da ispunjavaju vozila u saobraćaju na putevima, SL. list CG, br. 071/26 od 26.05.2026, Član 1)

Vozila na alternativni pogon su motorna vozila koja se u potpunosti ili djelimično koriste alternativnim gorivom.

Vozila sa nultom emisijom

Član 13c

(Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o bližim uslovima koje moraju da ispunjavaju vozila u saobraćaju na putevima, SL. list CG, br. 071/26 od 26.05.2026, Član 1)

Vozilo sa nultom emisijom je teško vozilo bez motora sa unutrašnjim sagorijevanjem ili sa motorom sa unutrašnjim sagorijevanjem koji emituje manje od 1 g CO_2/kWh, odnosno manje od 1 g CO_2/km.

Dimenzije vozila

Član 14

(Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o bližim uslovima koje moraju da ispunjavaju vozila u saobraćaju na putevima, SL. list CG, br. 071/26 od 26.05.2026, Član 2)

Dimenzije vozila i skupa vozila, su dužina, širina, visina i dimenzije vozila koje su od posebnog značaja za bezbjednost saobraćaja na putevima.

Radi mjerenja dužine, širine i visine, vozilo treba da bude sa svojom masom u voznom stanju, postavljeno na horizontalnu i ravnu površinu sa pneumaticima naduvanim na pritisak koji preporučuje proizvođač.

Dužina vozila

Član 15

(Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o bližim uslovima koje moraju da ispunjavaju vozila u saobraćaju na putevima, SL. list CG, br. 071/26 od 26.05.2026, Član 3)

Dužina motornih i priključnih vozila, uključujući izmjenjive nadgradnje za prihvat tereta kao i svih uređaja koji se pri vožnji nalaze na vozilu, ne smiije da prekorači sljedeće vrijednosti:

1) za motorna vozila osim autobusa - 12,00 m;

2) za autobus sa dvije osovine - 13,50 m;

3) za autobus sa najmanje tri osovine - 15,00 m;

4) za zglobni autobus - 18,75 m;

5) za vozila kategorije L - 4,00 m;

6) za vozila kategorije K - 12,00 m;

7) za vozila kategorije O i R - 12,00 m (dužina prikolice se mjeri od vučnog oka rude do najisturenije tačke na zadnjem kraju vozila, a dužina poluprikolice se mjeri od ose vučnog sedla do najisturenije tačke na zadnjem kraju poluprikolice).

Dužina skupa vozila, uključujući izmjenjive nadgradnje za prihvat tereta kao i svih uređaja koji se pri vožnji nalaze na vozilu ne smije prekoračiti sljedeće vrijednosti:

1) za tegljač sa poluprikolicom - 16,50 m, pri čemu djelimične dužine ne smiju prekoračiti sljedeće vrijednosti:

- rastojanje između vertikalne ose sedla tegljača i zadnjeg dijela vozila može biti najviše 12,00 m;

- rastojanje između vertikalne ose sedla tegljača i bilo koje tačke na prednjem dijelu poluprikolice može biti najviše 2,04 m.

2) za vučno vozilo sa prikolicom - 18,75 m, pri čemu djelimične dužine ne smiju prekoračiti sljedeće vrijednosti:

- razmak između prednje najisturenije spoljne tačke tovarnog prostora iza kabine motornog vozila i zadnje najisturenije tačke tovarnog prostora prikolice skupa vozila, uz oduzimanje razmaka između zadnje najisturenije spoljne tačke tovarnog prostora motornog vozila i prednje najisturenije spoljne tačke prikolice skupa vozila može biti najviše 15,65 m;

- razmak između prednje najisturenije spoljne tačke tovarnog prostora iza kabine motornog vozila i zadnje najisturenije spoljne tačke tovarnog prostora prikolice skupa vozila može biti najviše 16,40 m.

3) za autobus sa prikolicom - 18,75 m;

4) za turistički voz - 40,00 m.

Dužina ili djelimična dužina pojedinačnog vozila ili skupa vozila, osim vozila i skupa vozila iz stava 2 ovog člana, je dužina u koju se ubrajaju svi elementi koji se izvlače, preklapaju, rasklapaju ili na neki drugi način pričvršćuju za vozilo, naprijed ili nazad (do maksimalno mogućeg položaja), a koji služe za pridržavanje tereta, kao i oprema i uređaji koji se za vrijeme vožnje nalaze na vozilu, a pri tome se kod skupova vozila njihova dužina mjeri kada središnje uzdužne ose motornog vozila i priključnog vozila zajedno čine pravu liniju.

Pri mjerenju dužine ili djelimičnih dužina vozila ne uzimaju se u obzir:

1) brisači i elementi za pranje;

2) prednje i zadnje registarske tablice;

3) pričvršćenja i zaštitni elementi za carinske plombe;

4) pomoćni elementi za osiguravanje cerade i njeni zaštitni elementi;

5) svjetlosno tehnički elementi;

6) ogledala i drugi sistemi za indirektno omogućavanje vidljivosti;

7) vodovi za usisavanje vazduha;

8) uzdužni graničnici za izmjenjive nadgradnje;

9) stepenice i ručke;

10) hidraulične podizne rampe ili uređaji iste namjene u položaju za vožnju;

11) uređaji za spajanje priključnog vozila kod motornih vozila;

12) sporedni agregati koji se nalaze ispred tovarnog prostora osim kod vučnog vozila;

13) kod električnih vozila elementi u obliku poluga koji služe za preusmjeravanje električne energije prema vozilu;

14) spoljni zaštitnici od sunca.

Motorna vozila i skupovi vozila, uključujući izmjenjive nadgradnje za prihvat tereta kao i sve uređaje koji se pri vožnji nalaze na vozilu, treba da budu tako konstruisani i izvedeni da prilikom vožnje u krug, opisuju kružnicu spoljašnjeg radijusa 12,50 m i unutrašnjeg 5,30 m.

Najveća dozvoljena dužina i najveće rastojanje između osovine okretnog postolja i zadnjeg dijela poluprikolice vozila ili skupa vozila kojima se prevozi kontejner ili izmjenjivi transportni sanduk dužine 45 stopa može se prekoračiti za 0,15 m, pod uslovom da su dio intermodalnog transporta.

Vozila kategorije N2 i N3 opremljena aerodinamički profilisanim kabinama mogu prekoračiti najveće dozvoljene dužine, pod uslovom da dužina tovarnog prostora motornog vozila ne prelazi 10,5 m i da je kabina vozača dodatno označena ispod ili pored obaveznih oznaka na proizvođačkoj pločici riječima: "USKLAĐENO SA ČLANOM 9A DIREKTIVE 96/53/EZ".

Napomena iz stava 7 ovog člana upisuje se i u sertifikat o usaglašenosti i saobraćajnu dozvolu.

Prilikom ulaska autobusa u kružni tok iz pravolinijskog kretanja, nijedan dio vozila ne smije preći vertikalnu ravan tangentu na njegovu bočnu stranu više od 0,6 m.

Ukupna dužina skupa vozila namijenjenog prevozu drugih vozila može iznositi najviše 21,00 m kada je natovareno, pod uslovom da povećanje dužine proizilazi isključivo iz upotrebe odobrenih produživih nosača tereta i da teret ne ugrožava bezbjednost saobraćaja niti zaklanja svjetlosnu signalizaciju vozila.

Širina vozila

Član 16

Širina motornih i priključnih vozila, uključujući izmjenjive nadgradnje za prihvat tereta kao i sve uređaje koji se pri vožnji nalaze na vozilu, osim uređaja za čišćenje snijega i vozila namijenjenih za zimsko održavanje puteva, ne smije da prekorači sljedeće vrijednosti:

1) za vozilo kategorije L 1 - 1,00 m;

2) za vozilo kategorije L 2, L 3, L 4, L 5, L 6 i L 7 - 2,00 m;

3) za vozilo kategorije N i O sa stalnim ili izmjenjivim klimatizovanim nadgradnjama, koje su namijenjene i opremljene za prevoz tereta u određenim temperaturskim

uslovima, čiji su bočni zidovi uključujući i toplotnu izolaciju minimalne debljine 45 mm - 2,60 m;

4) za radne mašine - 3,00 m;

5) za ostala vozila - 2,55 m.

Mjerenje širine vozila vrši se sa zatvorenim vratima i prozorima i točkovima okrenutim u uzdužnom pravcu vozila.

Pri mjerenju širine vozila ne uzimaju se u obzir:

1) pričvršćenja i zaštitni elementi za carinske plombe;

2) pomoćni elementi za osiguravanje cerade i njeni zaštitni elementi;

3) uređaji za označavanje vozila i za davanje svjetlosnih znakova;

4) ogledala i drugi sistemi za indirektno ostvarivanje vidljivosti;

5) stepenice koje se mogu izvlačiti ili preklopiti u položaj pri vožnji;

6) hidraulične podizne rampe ili uređaji iste namjene u položaju za vožnju, ukoliko nijesu više od 10 mm bočno istureni u odnosu na vozilo i ako su prednje odnosno zadnje ivice ovih uređaja zaobljene sa minimalnim radijusom od 5 mm;

7) pokazivači defekta pneumatika;

8) pokazivači pritiska u pneumaticima;

9) deformisani pneumatici u zoni nalijeganja.

Visina vozila

Član 17

(Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o bližim uslovima koje moraju da ispunjavaju vozila u saobraćaju na putevima, SL. list CG, br. 071/26 od 26.05.2026, Član 4)

Maksimalna visina motornih i priključnih vozila, uključujući izmjenjive nadgradnje za prihvat tereta kao i sve uređaje koji se pri vožnji nalaze na vozilu, može da bude najviše 4,00 m, osim vozila kategorije L čija maksimalna visina može da bude 2,50 m.

Pri mjerenju visine vozila ne uzimaju se u obzir:

1) savitljive antene;

2) elementi u obliku poluga koji služe za preusmjeravanje električne energije prema vozilu, u podignutom položaju.

Kod vozila koja imaju mogućnost mijenjanja visine pomoću sistema oslanjanja koji se nalazi na osovinama vozila (npr. vazdušni sistem oslanjanja i sl.) pri mjerenju visine vozila uzima se u obzir uticaj tih sistema.

Sistem oslanjanja smatra se vazdušnim sistemom oslanjanja ako najmanje 75% efekta opruge potiče od vazdušne opruge.

Najmanja visina čvrstih dijelova vozila iznad stajne površine ne računajući točkove (klirens) treba da omoguće da vozilo opterećeno do najveće dozvoljne mase može da pređe prepreku visine 10 cm.

Prepust na vozilima

Član 18

(Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o bližim uslovima koje moraju da ispunjavaju vozila u saobraćaju na putevima, SL. list CG, br. 071/26 od 26.05.2026, Član 5)

Prepust na motornim i priključnim vozilima može da iznosi najviše 63% razmaka između osovina.

Odredbe st. 1 ovog člana ne primjenjuju se na vozila sa ugrađenim uređajima koji nijesu stalna nadgradnja, a služe za obavljanje određenih radnji.

Za poluprikolice, umjesto razmaka između osovina, uzima se rastojanje između vertikalne ose obrtnog postolja i simetrale osovina.

Aerodinamička oprema i uređaji čija dužina ne prelazi 500 mm u položaju za upotrebu ne smiju povećavati ukupni upotrebljivi teretni prostor.

Aerodinamička oprema i uređaji moraju biti konstruisani na takav način da se mogu zaključati kada su sklopljeni ili kada su u položaju za upotrebu.

Aerodinamička oprema i uređaji moraju biti projektovani tako da se mogu sklopiti ili odložiti kada je vozilo u stanju mirovanja i ne prelaze maksimalnu dozvoljenu širinu vozila za više od 25 mm sa obe strane i ne prelaze maksimalnu dozvoljenu dužinu vozila za više od 200 mm (a njihova visina iznad tla mora biti najmanje 1050 mm) tako da ne utiču negativno na mogućnost korišćenja vozila za kombinovani transport.

Masa vozila

Član 19

(Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o bližim uslovima koje moraju da ispunjavaju vozila u saobraćaju na putevima, SL. list CG, br. 071/26 od 26.05.2026, Član 6)

Masa vozila je najveća dozvoljena masa, sopstvena masa vozila, nosivost vozila i masa vozila koja se preko osovina prenosi na horizontalnu podlogu (osovinsko opterećenje).

Najveća dozvoljena masa, odnosno ukupna masa motornih vozila, priključnog vozila ili skupa vozila, osovinsko opterećenje vozila u stanju mirovanja na horizontalnoj podlozi, ne smije da pređe sljedeće vrijednosti:

NAPOMENA IZDAVAČA:

Priloge koji su sastavni dio ovog propisa možete pogledati u posebnom PDF fajlu.

Kombinovani transport je prevoz tereta pri kojem se za prevoz iste tovarne jedinice ili istog vozila koriste dva ili više različitih vidova transporta, pri čemu se teret prilikom promjene vida transporta ne pretovara.

Kombinovani transport obuhvata:

1) kombinovane transportne operacije koje uključuju prevoz jednog ili više kontejnera ili izmjenljivih transportnih sanduka ukupne maksimalne dužine do 45 stopa; i

2) transportne operacije koje uključuju prevoz jednog ili više kontejnera ili izmjenljivih transportnih sanduka korišćenjem vodenog transporta, pod uslovom da dužina početne ili završne drumske dionice ne prelazi 150 km na teritoriji Crne Gore.

Izuzetno od stava 5 tačka 2 ovog člana udaljenost drumske dionice može biti veća od 150 km radi dolaska do najbližeg odgovarajućeg terminala za obavljanje intermodalnog transporta.

Dokaz o usklađenosti

Član 19a

(Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o bližim uslovima koje moraju da ispunjavaju vozila u saobraćaju na putevima, SL. list CG, br. 071/26 od 26.05.2026, Član 7)

Usklađenost teretnih vozila i njihovih prikolica koja su registrovana u Crnoj Gori sa odredbama ovog pravilnika dokazuje se:

- proizvođačkim pločicama, postavljene u skladu sa posebnim propisom o tehničkim zahtevima za homologaciju tipa vozila; ili
- pločicama koje se odnose na dimenzije, koju izdaje nadležan organ za tehnički pregled ili homologaciju vozila.

Pločica iz stava 1 ovog člana mora da sadrži najmanje sledeće podatke:

- identifikacioni broj vozila (VIN);
- dužina, širina i visina vozila;
- maksimalna dozvoljena ukupna težina;
- maksimalno dozvoljeno osovinsko opterećenje.

Podaci navedeni na pločici moraju da budu istovjetni podacima navedenim u potvrdi o registraciji vozila.

Priznavanje dokaza izdatih u Evropskoj uniji

Član 19b

(Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o bližim uslovima koje moraju da ispunjavaju vozila u saobraćaju na putevima, SL. list CG, br. 071/26 od 26.05.2026, Član 7)

Dokazi o usaglašenosti (pločice i prateću dokumentaciju) izdati u državama članicama Evropske unije, u skladu sa Direktivom 96/53/EZ, priznaju se u Crnoj Gori.

Vozila koja posjeduju dokaz o usaglašenosti iz člana 19a ovog pravilnika mogu se podvrgnuti nasumičnoj kontroli dozvoljenih masa, dok se kontrola dozvoljenih dimenzija vrši samo u slučaju postojanja osnova sumnje da vozilo ne ispunjava uslove propisane ovim pravilnikom.

Kontrola iz stava 2 ovog člana može se vršiti neposrednim mjerenjem vozila od strane organa uprave nadležanog za policijske poslove.

Ako mjerenje vozila otkrije neslaganje sa podacima na pločici, podaci dobijeni direktnim mjerenjem će imati prednost, osim kada je neslaganje u granicama tolerancije mernih uređaja.

Za vozila na alternativna goriva, dokaz o usaglašenosti mora da sadrži informacije o dodatnoj masi tehnologije pogonskog sklopa, kako bi se pravilno odredila ukupna dozvoljena masa za vozila sa nultom emisijom.

Specifične mjere za identifikovanje vozila koja prekoračuju maksimalno dozvoljenu masu

Član 19c

(Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o bližim uslovima koje moraju da ispunjavaju vozila u saobraćaju na putevima, SL. list CG, br. 071/26 od 26.05.2026, Član 7)

Radi poboljšanja efikasnosti kontrola na putu i minimiziranja poremećaja u saobraćaju, nadležni organ preduzima posebne mjere za identifikaciju vozila ili kombinacija vozila u saobraćaju koja su vjerovatno prekoračila maksimalne dozvoljene mase propisane ovim pravilnikom.

Identifikacija iz stava 1 vrši se pomoću:

- automatskih sistema instaliranih u putnoj infrastrukturi (senzori mase u pokretu); ili
- ugrađene opreme za mjerenje mase instalirane u vozilima koja je sposobna da daljinski komunicira podatke o težini nadležnim organima.

Podaci prikupljeni putem sistema iz stava 2 ovog člana neće se koristiti kao direktna osnova za izricanje kazni, već će služiti isključivo kao kriterijum za izbor vozila za dalji ručni pregled od strane ovlašćenih službenika.

Mjerni sistemi iz stava 2 ovog člana moraju biti u skladu sa metrološkim propisima i podliježu redovnom održavanju kako bi se osigurala tačnost podataka.

Raspodjela mase na pogonske točkove u stanju mirovanja

Član 20

(Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o bližim uslovima koje moraju da ispunjavaju vozila u saobraćaju na putevima, SL. list CG, br. 071/26 od 26.05.2026, Član 8)

Na pogonske točkove vozila kategorije L, M i N, ako je vozilo opterećeno i u stanju mirovanja na horizontalnoj podlozi, djeluje najmanje jedna četvrtina ukupne mase vozila odnosno skupa vozila.

Na točkove upravljačke osovine vozila kategorije L, M i N, ako je vozilo opterećeno i u stanju mirovanja na horizontalnoj podlozi, djeluje najmanje jedna petina ukupne mase vozila.

Maksimalna dozvoljena masa putničkog automobila ne smije preći maksimalnu ukupnu masu koju je naveo proizvođač, odnosno konstrukcijsku masu.

Odredba stava 3 ovog člana primjenjuje se i na osovinska opterećenja.

Rastojanje između osovine vučnog vozila i osovine priključnog vozila

Član 21

Rastojanje između središta zadnje osovine motornog vozila i središta prve osovine prikolice mora da iznosi najmanje 3,0 m, a kod skupa vozila tegljač-poluprikolica i kod

skupa vozila namijenjenih za poljoprivredu i šumarstvo koji se sastoje iz vučnog vozila i prikolice sa nadgradnjom za obavljanje određenog rada, najmanje 2,5 m.

Odnos snage mase vozila

Član 22

Odnos bruto snage motora izražene u kilovatima i najveće dozvoljene mase vozila odnosno skupa vozila izražene u tonama, treba da bude najmanje 5 kW/t, osim za traktore za poljoprivredu i šumarstvo i vozila koja se pokreću elektromotorom.

Uređaji i oprema motornih i priključnih vozila

Član 23

Uređaji na motornim i priključnim vozilima su:

1) uređaji za upravljanje;
2) uređaji za zaustavljanje;
3) uređaji za osvjetljavanje puta, označavanje vozila i za davanje svjetlosnih znakova;
4) uređaji koji omogućavaju normalnu vidljivost;
5) uređaji za davanje zvučnih signala;
6) uređaji za vožnju vozila unazad;
7) uređaji za kontrolu i davanje znakova obavještenja;
8) uređaji za odvođenje i ispuštanje izduvnih gasova;
9) uređaji za spajanje vučnog i priključnog vozila;
10) ostali uređaji od posebnog značaja za bezbjednost saobraćaja (karoserija, kabina za vozača i prostor za putnike, pneumatici, blatobrani, branici, štitnici od podlijetanja sa zadnje strane vozila, štitnici od podlijetanja sa bočnih strana vozila, priključci za sigurnosne pojaseve, priključci za vuču, uređaji za obezbjeđenje vozila od neovlašćene upotrebe, uređaji za odmrzavanje i odmagljivanje, nasloni za glavu).

Pod opremom motornih i priključnih vozila, smatra se:

1) rezervni točak;
2) aparat za gašenje požara;
3) znak za obilježavanje vozila zaustavljenog na kolovozu puta;
4) oprema za pružanje prve pomoći (komplet prve pomoći);
5) klinasti podmetači;
6) čekić za razbijanje stakla;
7) rezervne sijalice i osigurači;
8) prsluk za vozača sa svjetlosno reflektujućim osobinama;
9) sigurnosni pojasevi;
10) uže ili poluga za vuču;
11) zimska oprema;
12) oznaka za obilježavanje sporih vozila;
13) oznaka za obilježavanje dugih vozila;
14) zaštitna kacige.

Uređaji za upravljanje vozilom

Član 24

Uređaji za upravljanje vozilom treba da bude pouzdani i izvedeni tako da vozač može lako, brzo i na bezbjedan način da mijenja pravac kretanja vozila.

U slučaju potrebe neophodno je uređaj za upravljanje opremiti sa pomoćnim sistemom koji olakšava upravljanje vozilom.

Pomoćni sistem treba da bude konstruktivno izveden tako, da njegov eventualni kvar ne utiče na upravljanje vozilom.

Vozila kategorije M i N, osim vozila diplomatskih i konzularnih predstavništava, misija stranih država i predstavništava međunarodnih organizacija sa sjedištem u Crnoj Gori i njihovog osoblja, prvi put registrovana u Crnoj Gori poslije 1. juna 2015. godine ne smiju da imaju komandu uređaja za upravljanje i druge komande direktno vezane za proces upravljanja vozilom na desnoj strani.

Izuzetno od stava 4 ovog člana radna vozila kategorije N kao i radne mašine mogu da imaju komandu uređaja za upravljanje i druge komande direktno vezane za proces upravljanja vozilom na desnoj strani ako namjena vozila to zahtjeva.

Uređaji za upravljanje vozilom, kod vozila kategorije M, N, O, R, S, G, K, treba da budu takvi da se prednji točkovi vozila koji se nalaze u položaju zaokretanja, pri kretanju vozila po horizontalnoj ravnoj podlozi, nakon oslobađanja točka upravljača, sami vraćaju u položaj za pravolinijsko kretanje.

Slobodan hod točka upravljača na vozilu ne smije biti veći od 30°.

Uređaji za zaustavljanje vozila

Član 25

Uređaji za zaustavljanje vozila (u daljem tekstu: kočioni sistem) na motornim i priključnim vozilima treba da budu ugrađeni i izvedeni tako da vozač može vozilo na bezbjedan, brz i efikasan način zaustaviti, bez obzira na stepen opterećenja vozila i nagib puta po kom se vozilo kreće, kao i da osigura vozilo u nepokretnom položaju na putu sa uzdužnim nagibom.

Kočioni sistem omogućava sljedeće funkcije i to:

1) radno kočenje;
2) pomoćno kočenje;
3) parkirno kočenje;
4) dugotrajno usporavanje.

Radno kočenje omogućava vozaču da na bezbjedan, brz i efikasan način progresivno smanjuje brzinu kretanja vozila, ili da zaustavi vozilo, bez obzira na brzinu kojom se ono kreće i opterećenje vozila ako je ono u deklarisanim granicama i na putu sa uzdužnim nagibom na kome je predviđeno kretanje tog vozila.

Radno kočenje treba da omogući regulisanje inteziteta kočenja sa mjesta vozača, a da pri tome vozač ne ispusta točak upravljača iz ruku.

Pomoćno kočenje omogućava da se vozilo uspori i zaustavi ako dođe do najviše jednog otkaza u prenosnom sistemu radnog kočenja, sa regulisanim intenzitetom kočenja, pri čemu jedna ruka vozača treba da bude slobodna radi upravljanja vozilom.

Parkirno kočenje omogućava, da se pomoću parkirne kočnice spriječi pokretanje zaustavljenog vozila.

Parkirna kočnica u motornom vozilu treba da bude postavljena tako da je vozač može aktivirati sa mjesta vozača, a u priključnom vozilu, tako da je može aktivirati vozač sa mjesta vozača ili lice koje je van vozila.

Parkirna kočnica na priključnom vozilu za prevoz putnika treba da bude postavljena tako da se može aktivirati iz vozila.

Mopedi sa tri točka, motorni tricikli, laki četvorocikli i četverocikli, koji su prvi put registrovani poslije 1. januara 2000. godine treba da budu opremljeni parkirnom kočnicom.

Dugotrajno usporavanje vozila omogućava usporavanje vozila pri kretanju vozila na putu sa uzdužnim padom i izvodi se tako da ga vozač može upotrijebiti sa mjesta vozača, pri čemu jedna ruka vozača treba da bude slobodna radi upravljanja vozilom.

Sistem koji kontroliše nisko prijanjanje

Član 26

Sistem koji kontroliše nisko prijanjanje odnosno protiv blokirajući sistem (u daljem tekstu: ABS) je dio radnog kočenja koji automatski reguliše proklizavanje točkova, u pravcu obrtanja, za vrijeme kočenja, a u slučaju otkaza ABS, radno kočenje treba da omogući propisane funkcije i propisane normative kočenja.

Sa ABS treba da budu opremljena sljedeća vozila:

1) autobusi proizvedeni poslije 1. januara 1994 godine čija najveća dozvoljena masa prelazi 12 t, osim autobusa za gradski saobraćaj;

2) teretna vozila i tegljači čija najveća dozvoljena masa prelazi 16 t, a koji su predviđeni za vuču prikolica čija najveća dozvoljena masa prelazi 10 t ili poluprikolica kojima osovinsko opterećenje prelazi 10 t proizvedena poslije 1. januara 1998. godine;

3) prikolice čija najveća dozvoljena masa prelazi 10 t i poluprikolice kojima osovinsko opterećenje prelazi 10 t proizvedene poslije 1. januara 1998. godine;

4) vozila namijenjena za prevoz opasnih materija u skladu sa međunarodnim Sporazumom o prevozu opasnih materija na putevima (u daljem tekstu: ADR sporazum) i to:

- teretna vozila i tegljači čija najveća dozvoljena masa prelazi 16 t,
- vučna vozila koja su predviđena za vuču priključnih vozila kod kojih zbir osovinskih opterećenja prelazi 10 t, i
- priključna vozila kod kojih zbir svih osovinskih opterećenja prelazi 10 t proizvedena poslije 1. januara 1994. godine.

Kontrola ispravnosti ABS treba da bude obezbijeđena putem optičkog indikatora koji se nalazi u vidnom polju vozača.

Motorno vozilo, sa ABS, koje je predviđeno da vuče priključno vozilo treba da bude opremljeno i optičkim indikatorom, koji se nalazi u vidnom polju vozača za kontrolu ispravnosti sistema ABS priključnog vozila.

Vozila bez radnog kočenja

Član 27

Radno kočenje ne mora da imaju:

1) priključna vozila kategorije O1;

2) priključnih vozila kategorije R1, ako njihova najveća dozvoljena masa ne prelazi masu vučnog vozila spremnog za vožnju, kao i vozila kategorije K1;

3) priključnih vozila kategorije R2 najveće dozvoljene mase do 3 t, ako njihova najveća dozvoljena masa ne prelazi masu vučnog vozila spremnog za vožnju i kada se takav skup vozila kreće brzinom manjom od 30 km/h.

Radno kočenje sa inercionom komandom na priključnim vozilima, osim na poluprikolicama, može da bude izvedeno za sljedeće kategorije:

1) O1 i O2;

2) R2;

3) R3 najveće dozvoljene mase do 8 t i kada se takav skup vozila kreće brzinom manjom od 25 km/h i kada radno kočenje djeluje na točkove zadnje osovine;

4) R3 najveće dozvoljene mase do 8 t i kada se takav skup vozila kreće brzinom manjom od 40 km/h i kada radno kočenje djeluje na sve točkove prikolice;

Pomoćno kočenje treba da imaju sva vozila:

1) kategorije M i N, vozila kategorije T ako je njihova najveća konstruktivna brzina veća od 30 km/h;

2) vozila kategorije L5 i L7 ako njihova najveća dozvoljena masa prelazi 1 t.

Parkirno kočenje treba da imaju sva vozila, osim vozila kategorije L1, L2, L3, L4, L6, O1 i motokultivatori.

Komande za radno, pomoćno i parkirno kočenje

Član 28

Radno, pomoćno i parkirno kočenje na motornim vozillima, osim na vozilima kategorije L, T, C i K, izvodi se sa najmanje dvije nezavisne komande, s tim što radno i parkirno kočenje ne mogu da imaju istu komandu.

Kočioni sistem na motornim vozilima sa istom komandom za radno i pomoćno kočenje mora da ima parkirno kočenje koje se može aktivirati dok je vozilo u pokretu.

Na motornim vozilima koja imaju radno kočenje sa jednim prenosnim krugom, radno i pomoćno kočenje ne mogu da imaju istu komandu.

Na vozilima iz stava 3 ovoga člana pomoćno kočenje treba da ima posebnu komandu, ili ona može da bude ista sa komandom parkirnog kočenja ako se parkirno kočenje može regulisati i aktivirati kada je vozilo u pokretu.

Radno kočenje priključnog vozila, osim vozila sa inercionom komandom, aktivira se komandom kojom se aktivira i radno kočenje vučnog vozila.

Uslovi koje treba da zadovolji kočioni sistem

Član 29

Kočioni sistem treba da bude zaptiven radi sprječavanja nepotrebnog gubitka kočionog fluida.

Ako se u kočionom sistemu koristi prenos kočione komande pomoću električne energije, onda takav kočioni sistem treba da zadovolji sve propisane performanse za vrstu vozila na koju se odnosi i kada ovaj prenos kočione komande ne radi.

U slučaju iz stava 2 ovog člana na vozilu mora da postoji zvučni i/ili optički signal upozorenja koji se aktivira u trenutku nastanka neispravnosti u prenosu kočione komande pomoću električne energije, a zvučni i/ili optički signal upozorenja prestaje da radi kada se neispravnost otkloni.

Kočioni sistem vozila sa punim servo dejstvom treba da bude izveden tako da kapacitet rezervoara, nakon osam uzastopnih aktiviranja radnog kočenja, sa punim hodom komande, bez dopunjavanja, mora da omogući kočenje prema normativima određenim za pomoćno kočenje.

Radno kočenje sa djelimičnim servo dejstvom, na motornim vozilima, treba, u slučaju otkaza tog servo mehanizma, da omogući kočenje sa ostvarenim normativima za pomoćno kočenje.

Nakon otkaza u jednom kočionom krugu, drugi kočioni krug treba da omogući kočenje prema normativima određenim za pomoćno kočenje, bez ugrožavanja stabilnosti vozila tokom kočenja, kao i aktiviranje radnog kočenja priključnog vozila.

Vozilo koje ima radno kočenje sa punim servo dejstvom treba da bude opremljeno indikatorima, za svaki krug kočenja, koji daju optički ili zvučni signal koji se aktivira kada nivo energije u sistemu padne do granice koja obezbjeđuje još četiri uzastopna kočenja sa punim hodom komande, a da pri tome ostane energije za jedno aktiviranje sa normativom za pomoćno kočenje.

Uslovi koje treba da zadovolji radno kočenje kod priključnih vozila

Član 30

Priključna vozila koja imaju radno kočenje sa pneumatskim prenosnim mehanizmom, osim vozila kategorije R i prikolica u sastavu turističkog voza, moraju da budu povezana sa kočionim sistemom vučnog vozila sa najmanje dva voda, od kojih jedan služi za prenos komande kočenja sa vučnog vozila, a preostali za napajanje priključnog vozila iz sistema napajanja vučnog vozila.

Priključna vozila, koja imaju radno kočenje, moraju da budu opremljena uređajem koji obezbjeđuje automatsko aktiviranje radnog kočenja u slučaju prekida veze kočionih sistema vučnog i priključnog vozila.

Priključna vozila najveće dozvoljene mase do 1,5 t ne treba da budu opremljeni radnom kočnicom ako su opremljena dodatnim vezama (lanci, čelično uže i dr.), koje u slučaju otkaza osnovnog uređaja za spajanje vozila, obezbeđuju vezu vučnog i priključnog vozila pri čemu ruda priključnog vozila ne smije da padne na tlo ili skrene u stranu - do bezbjednog zaustavljanja skupa vozila.

Ako otkaže kočioni sistem na priključnom vozilu radno kočenje vučnog vozila treba da omogući kočenje tog skupa vozila sa ostvarenim normativima za pomoćno kočenje.

Kod skupa vozila radno kočenje vučnog i priključnog vozila treba da bude tako podešeno da omogućava da kočenje priključnog vozila, osim onih sa inercionom komandom, počinje istovremeno ili prije kočenja vučnog vozila, odnosno u skladu sa preporukama proizvođača.

Kod motornih i priključnih vozila dejstvo radnog kočenja treba da bude na odgovarajući način raspodijeljeno po osovinama i točkovima vozila, kao i među vozilima u skupu vozila.

Vozila sa ugrađenim uređajima koji obezbjeđuju neprekidno podešavanje intenziteta kočenja srazmjerno promjeni opterećenja, treba da imaju na vidnom mjestu deklarisane podatke o ulazno- izlaznim karakteristikama tih uređaja.

Odredba stava 1 ovog člana ne primjenjuju se na priključna vozila najveće dozvoljene mase preko 7 t koja su proizvedena, odnosno prvi put registrovana prije 1. januara 1978. godine.

Odredba stava 2 ovog člana ne primjenjuju se na vozila koja su proizvedena, odnosno prvi put registrovana prije 1. aprila 1971. godine.

Ugradnja kočnica za kategorije L, M, N i O

Član 31

Radno kočenje vozila kategorije L, M, N i O treba da djeluje na sve točkove.

Na mopedima, motociklima, triciklima i četvorociklima kočnice treba da budu ugrađene i izvedene za svaki točak u skladu sa jednoobraznim tehničkim uslovima.

Kočnice na biciklima treba da budu ugrađene i izvedene za svaki točak u skladu sa jednoobraznim tehničkim uslovima.

Veza između točkova i izvršnih elemenata kočionog sistema (kočnica) radnog, pomoćnog i parkirnog kočenja treba da bude čvrsta i pouzdana.

Kočnice treba da budu izvedene da omogućavaju lako, ručno ili automatsko podešavanje rastojanja u zavisnosti od potrošenosti kočnih obloga, a na vozilima koja imaju ABS podešavanje rastojanja u zavisnosti od potrošenosti kočnih obloga treba da bude automatsko.

Na motornim vozilima koja za pogon koriste akumulisanu električnu energiju, radno ili pomoćno kočenje može da bude izvedeno kao elektrootporna ili elektromagnetna kočnica.

Na motornim vozilima sa hidrostatičkim prenosom snage, funkcija radne kočnice može da bude djelimično ili u potpunosti ostvarena razlikom pritisaka u ovom sistemu.

Na priključnim vozilima sa više od dvije osovine, koja su prvi put registrovana u Crnoj Gori do 1. januara 2013. godine, točkovi jedne osovine ne moraju da budu kočeni.

Ugradnja kočnica na vozilima kategorije L1 i L3

Član 32

Vozila kategorije L1 i L3 treba da budu opremljena sa dva sistema radnog kočenja sa nezavisnim komandama i prenosima, od kojih jedan djeluje najmanje na prednji točak, a drugi najmanje na zadnji točak.

Sistemi kočenja iz stava 1 ovog člana, mogu da imaju zajedničku komandu kočenja pod uslovom da otkaz u jednom kočionom sistemu ne utiče na efikasnost drugog.

Vozila iz stava 1 ovog člana ne moraju posjedovati sistem za parkirno kočenje.

Ugradnja kočnica na vozilima kategorije L2, L5, L6 i L7

Član 33

Vozila kategorije L2, L5, L6 i L7 treba da budu opremljena sa:

1) dva nezavisna sistema radnog kočenja koji zajedno aktivirani omogućavaju kočenje svih točkova; ili
2) radnim kočenjem koji djeluje na sve točkove i pomoćnim kočenjem, pri čemu pomoćno kočenje može da bude i parkirno kočenje.

Vozila kategorije L5 i L7 treba da imaju parkirno kočenje koje djeluje na točak ili točkove najmanje jedne osovine.

Sistem za parkirno kočenje treba da bude nezavisan od sistema radnog kočenja koji djeluje na drugu osovinu ili osovine i može da bude jedan od sistema iz stava 1 tačka 1 ovog člana.

Ugradnja kočnica na vozilima kategorije L4

Član 34

Vozila kategorije L4 treba da imaju sistem za kočenje ugrađen i izveden sa dva sistema radnog kočenja sa nezavisnim komandama i prenosima, od kojih jedan djeluje najmanje na prednji točak, a drugi najmanje na zadnji točak.

Bočni točak treba da bude kočen sistemom radnog kočenja, ako bez kočenja tog točka, vozilo ne zadovoljava normativ efikasnosti radnog kočenja.

Sistem radnog kočenja, koji djeluje na bočni točak, aktivira se istom komandom kao i sistem radnog kočenja zadnjeg točka.

Ugradnja kočnica na vozilima kategorije T i C

Član 35

Vozila kategorije T i C treba da imaju radno i parkirno kočenje.

Kod vozila T1 i T2, radno kočenje treba da djeluje na oba točka najmanje zadnje osovine pod uslovom da je sila kočenja ravnomjerno raspoređena na oba točka, a kod ostalih vozila kategorije T i C treba da djeluje na sve točkove.

Vozilo kategorije T i C opremljeno radnim kočenjem sa punim servo dejstvom treba da bude opremljeno indikatorima, za svaki krug kočenja, koji daje optički ili zvučni signal, kada akumulisana energija u krugu padne ispod 65% radnog pritiska.

Kod vozila kategorije T i C koje je opremljeno radnim kočenjem sa djelimičnim servo dejstvom, rezerva energije treba da bude tolika da se u slučaju prestanka rada motora vozilo može zaustaviti prema normativima za radno kočenje, a u slučaju otkaza bilo kojeg dijela prenosnog sistema kočenja, treba da postoji mogućnost zaustavljanja sa usporenjem koje iznosi bar 50% od normativa za radno kočenje.

Kod vozila kategorije T i C može se dodati najviše dva priključna vozila pod uslovom da se skup vozila kreće brzinom manjom od 40 km/h i kada radno kočenje djeluje na sve točkove skupa.

Vozila kategorije Tm treba da imaju najmanje jedan sistem radnog kočenja na prednjoj ili zadnjoj osovini, s tim da u slučaju otkaza kočenja na jednom točku, kočenje na drugom točku treba da bude ispravno.

Vozila kategorije T, R i K, osim vozila kategorije K1, treba da imaju radno kočenje.

Ugradnja radne, pomoćne i parkirne kočnice

Član 36

Radna, pomoćna i parkirna kočnica na motornom i priključnom vozilu, treba da budu ugrađene i izvedene tako da na pouzdan i bezbjedan način zaustave vozilo.

Radna, pomoćna i parkirna kočnica motornih vozila, osim na vozilima kategorije L mogu da budu kombinovane tako da:

1) postoje najmanje dvije komande nezavisno jedna od druge i da komanda radne kočnice bude nezavisna i odvojena od komande parkirne kočnice;
2) komanda pomoćne kočnice bude nezavisna od komande parkirne kočnice, ako je parkirna kočnica takve konstrukcije da se ne može staviti u dejstvo pri kretanju vozila.

Radna kočnica motornih vozila treba da djeluje na sve točkove.

Radna i parkirna kočnica treba da djeluje na površinu koja je sa točkovima stalno povezana dovoljno čvrstim djelovima.

Ako otkaže kočnica na bilo kojoj osovini priključnog vozila spojenog sa motornim vozilom kao vučnim vozilom, treba da bude obezbijeđeno nesmetano kočenje kočnicama postavljenim u tom vučnom vozilu.

Uređaji ili programi kod elektronski upravljanih kočionih sistema kojima se osigurava neprekidno podešavanje sile kočenja srazmjerno promjeni opterećenja na motornim i priključnim vozilima, osim na autobusima za gradski i prigradski saobraćaj, kao i na

priključnim vozilima najveće dozvoljene mase do 1,5 t i na priključnim vozilima sa naletnom kočnicom, koja na bilo kojoj zadnjoj osovini imaju promjenu opterećenja "puno-prazno" veću od 40% od najvećeg osovinskog opterećenja, treba da budu ugrađeni i izvedeni tako da osiguravaju neprekidno podešavanje sile kočenja srazmjerno promjeni opterećenja.

Na motornim i priključnim vozilima koja imaju elastično vješanje osovina pomoću opruga čiji je ugib opruga za stanje opterećenja "puno-prazno" manji od 25 mm, ne moraju da budu ugrađeni uređaji kojima se osigurava neprekidno podešavanje sile kočenja srazmjerno promjeni opterećenja.

Usporivač za dugotrajno usporavanje na motornim vozilima najveće dozvoljene mase preko 5 t, koja su predviđena za vuču prikolica najveće dozvoljene mase preko 7 t, odnosno poluprikolica sa sedlom čija je najveća dozvoljena masa koja otpada na osovine prelazi 7 t, kao i na motornim vozilima najveće dozvoljene mase preko 9 t, treba da bude ugrađen i izveden tako da obezbjeđuje dugotrajno usporavanje vozila.

Struktura prenosnog mehanizma radne kočnice na motornim vozilima najveće dozvoljene mase preko 10 t treba da bude takva da se kočnice na osovinama aktiviraju pomoću najmanje dva međusobno nezavisna izvora energije tako da, ukoliko otkaže kočenje na jednoj osovini, postoji mogućnost nesmetanog kočenja na drugoj osovini ili drugim osovinama, dok ostatak efikasnosti kočnog uređaja za radno kočenje može da bude najmanje 30% od normativa propisanog za radnu kočnicu iz člana 124 ovog pravilnika.

Struktura kočionog sistema za radno kočenje motornih vozila koja moraju da ispunjavaju uslove iz stava 9 ovog člana, a predviđena su za vuču priključnih vozila, mora da bude takav da obezbijedi mogućnost rada dvovodne kočne instalacije na priključnim vozilima.

Kod motornih i priključnih vozila, kao i kod skupa vozila dejstvo kočnica na pojedine osovine mora biti sinhronizovano.

Odredbe stava 7 ovoga člana ne primjenjuju se na vozila opremljena vazdušnim sistemom elastičnog ogibljenja.

Ugradnja kočionog sistema na vozilima kategorije L

Član 37

Kočioni sistemi na vozilima kategorije L treba da budu ugrađeni i izvedeni kao dva nezavisna kočiona sistema sa posebnim uređajima za njihovo aktiviranje na prednju i zadnju osovinu, odnosno na prednju ili samo na zadnju osovinu.

Ugradnja kočionog sistema na vozilima kategorije L4

Član 38

Kočioni sistem na motociklima sa bočnom prikolicom treba da bude ugrađen i izveden kao dva nezavisna kočiona sistema sa posebnim uređajima za njihovo aktiviranje na prednji i zadnji, odnosno na prednji ili samo na zadnji točak.

Bočna prikolica treba da bude dodatno kočena kao dio radne kočnice ako bez nje motocikl ne zadovoljava normativ efikasnosti kočionog sistema iz člana 124 stav 2 ovog pravilnika.

Ugradnja kočionog sistema na vozilima kategorije L4 sa simetrično raspoređenim točkovima

Član 39

Kočioni sistem na motociklima sa bočnom prikolicom čiji su točkovi simetrično raspoređeni prema uzdužnoj središnjoj ravni vozila i čija najveća dozvoljena masa ne prelazi 1,2 t treba da bude ugrađen i izveden kao dva nezavisna kočiona sistema, od kojih jedan djeluje na prednji točak, odnosno na prednje točkove, a drugi na zadnji točak odnosno na zadnje točkove.

Na vozilu iz stava 1 ovoga člana treba da bude ugrađena i izvedena i parkirna kočnica tako da se pomoću nje osigura vozilo u zakočenom položaju.

Na vozila iz stava 1 ovog člana čija najveća dozvoljena masa prelazi 1,2 t, primjenjuju se odredbe člana 36 st. 1 do 4 ovog pravilnika.

Ugradnja i način izvođenja kočnica na priključnim vozilima

Član 40

Kočioni sistem na priključnim vozilima čija najveća dozvoljena masa ne prelazi 0,75 t ne mora da bude ugrađen i izveden u skladu sa odredbama člana 25 stav 1 ovog pravilnika.

Radna kočnica na priključnim vozilima čija najveća dozvoljena masa prelazi 0,75 t, a koja su prvi put registrovana poslije 1. januara 1972. godine, treba da bude ugrađena i izvedena tako da djeluje na sve točkove prikolice, odnosno poluprikolice, a parkirna kočnica tako da djeluje na odgovarajući broj točkova da bi se ostvario propisani koeficijent kočenja.

Radna kočnica priključnog vozila treba da bude izvedena tako da je vozač može tokom vožnje upotrijebiti sa vozačkog mjesta pomoću komande kojom stavlja u djelovanje radnu kočnicu vučnog vozila.

Na priključnom vozilu čija najveća dozvoljena masa ne prelazi 3,5 t radna kočnica može da bude izvedena sa inercionom komandom.

Kočioni sistem radnog kočenja na priključnom vozilu čija je najveća dozvoljena masa iznad 0,75 t treba da bude ugrađen i izveden sa automatskom komandom, kojom se aktivira radno kočenje priključnog vozila, ako se prekine uređaj za spajanje sa vučnim vozilom.

Radna kočnica na prikolici sa jednostrukom osovinom i na jednoosovinskoj prikolici čija najveća dozvoljena masa ne prelazi 1,5 t i koja je sa vučnim vozilom spojena rudom, a kruti teret se oslanja istovremeno na vučno vozilo i prikolicu (stabla, cijevi, šine itd.), treba da bude ugrađena i izvedena tako da osigura radno kočenje prikolice.

Ako je najveća dozvoljena masa prikolice od 0,75 t do 1,5 t i ako je dva puta manja od mase vučnog vozila, prikolica ne mora da ima uređaj kojim se osigurava radno kočenje.

Na prikolicama bez kočnice ili sa inercionom komandom treba da bude ugrađena i izvedena pomoćna unakrsna priključna veza koja će, ako se glavna veza prekine, spriječiti da ruda, odnosno prikolica skrene u stranu ili će aktivirati radnu kočnicu.

Kočioni sistem na prikolicama čija najveća dozvoljena masa prelazi 7 t, odnosno na poluprikolicama sa sedlom čija je najveća dozvoljena masa koja je umanjena za masu koja opterećuje sedlo veća od 7 t, treba da bude ugrađen i izveden kao dvovodni pneumatski prenosni mehanizam.

Uređaji za osvjetljavanje puta, označavanje vozila i za davanje svjetlosnih znakova

Član 41

Za uređaje za osvjetljavanje puta, označavanje vozila i davanje svjetlosnih znakova, koji su ugrađeni na motorno vozilo ili skup vozila, treba da se obezbijedi napajanje električnom energijom koja će omogućiti nesmetan rad tih uređaja u svim uslovima.

U uređajima iz stava 1 ovog člana, upotrebljavaju se samo oni izvori svjetlosti koji su predviđeni konstrukcijom ovih uređaja.

Uređaji iz stava 1 ovog člana postavljeni na prednjoj strani motornog i priključnog vozila ne smiju da daju svjetlost crvene boje vidljivu sa prednje strane vozila kao i svjetlost bijele boje od svjetala i reflektujućih materija postavljenih na zadnjoj strani vozila, odnosno vidljivih sa zadnje strane vozila.

Uređaji iz stava 1 ovog člana treba da budu tako ugrađeni i izvedeni da se međusobno ne ometaju u svojoj funkciji i dejstvu više nego što je to neizbježno, iako su izvedeni u jednom dijelu/uređaju.

Odredbe stava 3 ovog člana ne odnose se na svijetla za osvjetljavanje puta pri vožnji unazad, pokretno svijetlo za istraživanje (reflektor), svijetla za osvjetljavanje zadnje registarske tablice i registarsku tablicu prevučenu bijelom reflektujućom materijom, kao i na crveno treptuće svijetlo na motornim vozila koja služe kao podrška vozilima pod pratnjom.

Postavljanje uređaja za osvjetljavanje puta i za davanje svjetlosnih znakova u paru

Član 42

Uređaji za osvjetljavanje puta i za davanje svjetlosnih znakova koji se na motorno vozilo sa tri ili više točka postavljaju u paru, treba da budu postavljeni u istoj horizontalnoj ravni i simetrično u odnosu na uzdužnu vertikalnu ravan vozila, iste veličine i boje i da istovremeno djeluju jednakim svjetlosnim intenzitetom.

Uređaji za davanje svjetlosnih znakova za pokazivanje pravca kretanja vozila (pokazivač pravca) i parkirna svijetla ne moraju istovremeno djelovati.

Ukoliko su uređaji iz stava 1 ovog člana kombinovano izvedeni, treba da ispunjavaju uslove propisane za svaki pojedinačni uređaj.

Uređaji za osvjetljavanje puta

Član 43

Pod uređajima za osvjetljavanje puta na motornim i priključnim vozilima, smatraju se:

1) svijetla za osvjetljavanje puta na prednjoj strani vozila;
2) svijetla za vožnju unazad;
3) svijetla za maglu;
4) dnevna svijetla;
5) svijetla za osvjetljavanje mjesta na kojem se izvode radovi;
6) pokretna svijetla (reflektori).

Svijetla za osvjetljavanje puta na prednjoj strani vozila treba da budu izvedena tako da imaju:

1) veliko svijetlo;
2) oboreno svijetlo;
3) veliko i oboreno svijetlo.

Svijetla za osvjetljavanje puta na prednjoj strani vozila

Član 44

Svijetla za osvjetljavanje puta na prednjoj strani vozila treba da budu povezani tako da se ne mogu uključiti dok se ne uključe zadnja i prednja poziciona svijetla i svijetla za osvjetljavanje zadnje registarske tablice, osim kad se koriste za davanje svjetlosnih znakova.

Ugradnja svijetla za osvjetljavanje puta

Član 45

Svijetla za osvjetljavanje puta na prednjoj strani motornih vozila sa četiri ili više točka i na motornim vozilima sa tri točka koja su šira od 1,3 treba da budu izvedena kao dva ili četiri svijetla za osvjetljavanje puta na prednjoj strani vozila, od kojih dva za oboreno svijetlo.

Svijetla za osvjetljavanje puta na prednjoj strani motornih vozila sa dva točka i motornih vozila sa tri točka koja nijesu šira od 1,3 m, kao i svjetla na invalidskim kolicima sa motorom, mogu da budu ugrađena i izvedena kao jedno ili dva oborena svijetla i jedno ili dva velika svijetla.

Svijetla za osvjetljavanje puta na prednjoj strani vozila mogu da budu konstruktivno ugrađena i izvedena tako da se prekrivaju ili uvlače, ukoliko time njihova funkcija nije narušena.

Svjetlost glavnih svijetala treba da budu bijele boje.

Odredbe st. 3 i 4 ovog člana ne primjenjuju se na vozila koja su proizvedena, odnosno prvi put registrovana prije 1. oktobra 1982. godine.

Svijetla za osvjetljavanje puta na motornim vozilima, koja na ravnom putu ne mogu razviti brzinu kretanja veću od 30 km/h, na zaprežnim vozilima i na turističkom vozu mogu da budu ugrađena i izvedena samo kao oborena svijetla.

Unutrašnje ivice svjetlećih površina oborenog svijetla treba da budu jedna od druge udaljene najmanje 0,6 m, a spoljašnje ivice najviše 0,4 m od bočno najisturenije tačke vozila, osim kod vozila kategorije T i C.

Udaljenost gornje ivice svjetleće površine oborenog svijetla ne smije da bude veća od 1,2 m, a udaljenost donje ivice svjetleće površine ne smije da bude manja od 0,5 m od površine puta, osim za vozila kategorije N3, T i C kod kojih je najveća dozvoljena visina gornje ivice svjetleće površine svijetla 1,5 m.

U svijetla za osvjetljavanje puta na prednjoj strani vozila mogu da budu ugrađena prednja poziciona svijetla.

Kad se uključe velika svijetla za osvjetljavanje puta, automatski se mora upaliti pripadajuća kontrolna lampica na kontrolnoj tabli u vozilu.

Svjetla za osvjetljavanje puta na prednjoj strani vozila treba da budu povezana tako da prelaz sa svjetlosti velikog svijetla na svjetlost oborenog svijetla i obrnuto bude istovremen i preko iste komande.

Veliko svijetlo ne može da bude postavljeno bliže spoljašnjoj ivici vozila od oborenog svijetla.

Svijetla za osvjetljavanje puta sa gasnim izvorom svjetlosti

Član 46

Ako je vozilo kategorije M ili N opremljeno oborenim svjetlima sa gasnim izvorom svjetlosti obavezan dio svijetala za osvjetljavanje puta je i uređaj za čišćenje svijetala.

Vozila iz stava 1 ovog člana, treba da imaju uređaj za nivelaciju snopa svijetala za osvjetljavanje puta.

Uređaj iz stava 2 ovog člana može da bude sa ručnim ili automatskim podešavanjem.

Dužina svjetlosnog snopa

Član 47

Svjetlosni snop oborenog svijetla, osim traktora, treba da osvjetli najmanje 40 m, a najviše 80 m puta, a svjetlosni snop velikog svijetla najmanje 100 m puta ispred vozila noću, pri normalnoj vidljivosti i to pri ravnomijerno opterećenom motornom vozilu na horizontalnoj površini.

Svjetlosni snop oborenog svijetla treba da bude izveden kao desni asimetrični, odnosno simetrični snop za kategorije L i T, a na vozilima kod kojih postoji mogućnost izbora oblika snopa prema strani.

Svijetlosni snop oborenog svijetla traktora i turističkog voza treba da osvijetli najmanje 10 m, a najviše 30 m puta.

Svijetla za maglu na motornom vozilu treba da budu izvedena i podešena tako da osvijetljeni dio ravnog puta ispred vozila nije duži od 35 m.

Svjetlosni snop svijetala za maglu treba da bude simetričan.

Oboreno svijetlo na biciklu ili mopedu, treba da bude izvedeno i podešeno tako da osvjetljeni dio ravnog puta nije duži od 50 m ni kraći od 10 m.

Svijetla na zaprežnom vozilu i motokultivatoru, treba da budu izvedena tako da se svijetlost koju ona daju, noću pri dobroj vidljivosti, može vidjeti na udaljenosti od najmanje 150 m.

Usmjerenost svijetala mjerena regloskopom ne može da odstupa više od 5% od vrijednosti koju je proizvođač odredio.

Najmanja jačina velikog svijetla, za vozilo u upotrebi, mjerena regloskopom u zoni najveće osvijetljenosti treba da bude:

1) za vozila kategorije L - 8 lx;
2) za vozila kategorija M i N sa nehalogenim sijalicama - 16 lx;
3) za vozila kategorija M i N sa halogenim sijalicama sa dvije žarne niti najmanje - 24 lux;
4) za vozila kategorija M i N sa halogenim sijalicama sa jednom žarnom niti najmanje - 32 lx;
5) za vozila kategorija L, M i N sa gasnim izvorom svijetla - 35 lx nakon 4 sekunde od uključenja a najviše - 180 lux;
6) za vozila kategorije M i N pri uključenom oborenom svijetlu najviše - 4 lx.

Svijetla za vožnju unazad

Član 48

Svijetla za vožnju unazad su svijetla koja osvjetljavaju put iza vozila, eventualno pored vozila i tako ostalim učesnicima u saobraćaju daju do znanja da se vozilo kreće ili počinje da se kreće unazad.

Motorna vozila na svom zadnjem dijelu treba da budu opremljena sa jednim ili dva svijetla za vožnju unazad bijele boje, a kod priključnih vozila dozvoljeno je jedno ili dva svijetla za vožnju unazad.

Udaljenost gornje ivice svjetleće površine svijetla za vožnju unazad može da iznosi najviše 1,2 m, a udaljenost donje ivice svjetleće površine za ta svijetla može da iznosi najmanje 0,25 m od površine puta.

Kod vozila sa više od jednog traga točkova, sa najvećom dozvoljenom masom iznad 3,5 t dozvoljeno je postavljanje po jednog svijetla za vožnju unazad sa svake uzdužne strane vozila.

Udaljenost gornje ivice svjetleće površine svijetla za vožnju unazad iznosi najviše 1,2 m od površine puta.

Svijetla za vožnju unazad ne mogu da budu bočno isturena više od 50 mm od obrisa vozila.

Svijetla za vožnju unazad treba da budu upaljena samo u slučaju kada je ručica mjenjača u položaju za hod unazad i to samo kada se sistem za puštanje u rad ili gašenje motora nalazi u položaju koji omogućava normalan rad motora, a ukoliko nije ispunjen jedan od ova dva uslova tada svijetla za vožnju unazad ne mogu da se upalie odnosno da ostanu upaljena.

Svijetla za vožnju unazad treba da imaju takav nagib, osim u slučajevima kada je to posebnim dozvolama predviđeno, da ne osvjetljavaju put na dužini većoj od 10 m, mjereći od izvora svijetla.

Svijetla za vožnju unazad ne moraju da imaju:

1) bicikli sa motorom i motocikli;

2) specijalna vozila namijenjena za obavljanje rada u poljoprivredi i šumarstvu;

3) radne mašine i viljuškari; i

4) invalidska motorna kolica.

Ukoliko su svijetla za vožnju unazad ugrađena na vozilima iz stava 9 ovog člana, treba da budu ugrađena u skladu sa st. 2, 3, 5 i 6 ovog člana.

Svijetla za maglu

Član 49

Svijetla za maglu na motornim vozilima sa četiri ili više točka i na motornim vozilima sa tri točka koja su šira od 1,3 m, mogu da budu ugrađena i izvedena kao dva svijetla za maglu, a na motociklima i motociklima sa bočnom prikolicom kao jedno svijetlo i da je svjetlost bijele ili žute boje.

Svijetla za maglu ne postavljaju se na većoj visini od visine na kojoj su postavljena oborena svijetla.

Udaljenost donje ivice svijetleće površine svijetla za maglu od površine puta ne može da bude manja od 0,25 m.

Spoljna ivica svijetleće površine svijetla za maglu ne može da bude udaljena više od 0,4 m od bočno najisturenije tačke vozila osim za vozila kategorije T i C.

Svijetla za maglu treba da imaju posebnu sklopku.

Svijetla za maglu treba da budu povezana tako da se mogu uključiti samo kad su uključena makar poziciona svijetla ili oborena svijetla.

Svijetla za maglu treba da budu izvedena tako da se omogućava njihovo podešavanje, a ugradnja treba da bude izvedena na odgovarajućem dijelu vozila, na način da nije moguće da se njihova podešenost promijeni nenamjerno.

Svijetla za maglu treba da budu podešena na način da se izbjegne zasljepljivanje ostalih učesnika u saobraćaju.

Dnevno svijetlo

Član 50

Svjetlost dnevnog svijetla treba da bude bijele boje.

Dnevno svijetlo može da bude ugrađeno u velika svijetla.

Mjesto ugradnje dnevnog svijetla odgovara pravilima koja važe za svijetla za osvjetljavanje puta na prednjoj strani vozila.

Pri upotrebi dnevnog svijetla nije obavezno da budu uključena prednja i zadnja poziciona svijetla, gabaritna svijetla i svijetlo zadnje registarske tablice.

Dnevno svijetlo se upotrebljava samo po danu i pri dobroj vidljivosti.

Uključivanje svijetla za osvjetljavanje puta na prednjoj strani vozila umjesto dnevnog svijetla može da bude izvedeno i automatskim uređajem na vozilu.

Svijetla za osvjetljavanje mjesta na kojem se izvode radovi

Član 51

Jedno ili više svijetala za osvjetljavanje mjesta na kojem se izvode radovi mogu da budu ugrađena i izvedena na vozilima koja obavljaju određeni rad tako da daju svjetlost bijele boje.

Svijetla za osvjetljavanje mjesta na kojem se izvode radovi ne mogu da se koristi za vrijeme vožnje, osim na vozilima koja služe za održavanje i čišćenje ulica ili objekata koji pripadaju putu i u slučaju odvoza smeća.

Svijetla za osvjetljavanje mjesta na kojem se izvode radovi mogu da se koriste samo ako ne zasljepljuju ostale učesnike u saobraćaju.

Pokretno svjetlo (reflektor)

Član 52

Pokretno svijetlo (reflektor) može da se postavi samo na vozilu saobraćajne policije, vozilu namijenjenom za hitnu medicinsku pomoć, vozilu saobraćajne inspekcije, vatrogasnom vozilu, vozilu namijenjenom za održavanje puteva i instalacija, kao i na vozilu namijenjenom za pružanje pomoći na putu.

Svijetlo iz stava 1 ovog člana, mora da bude ugrađeno i izvedeno tako da daje svjetlost bijele ili žute boje, kao i da se može uključiti samo ako su uključena poziciona svijetla i svijetla za osvjetljavanje registarske tablice.

Uređaji za označavanje vozila

Član 53

Pod uređajima za označavanje motornih i priključnih vozila, smatraju se:

1) prednja poziciona svijetla;
2) zadnja poziciona svijetla;
3) zadnje svijetlo za maglu;
4) parkirna svijetla;
5) gabaritna svijetla;
6) svijetla zadnje registarske tablice;
7) rotaciona i trepćuća svijetla;
8) katadiopteri;

9) svijetla za označavanje vozila posebnih namijena (taksi, javni gradski prevoz, obuka vozača, vozila za održavanje puteva, vozila za pomoć na putu i sl.);

10) reflektivne površine za označavanje konture vozila kao i oznake dugih, teških i sporih vozila.

Prednja poziciona svjetla

Član 54

Prednja poziciona svijetla na motornom vozilu sa četiri ili više točkova i motornom vozilu sa tri točka koja su šira od 1,3 m i na priključnom vozilu širem od 1,6 m, treba da budu ugrađena i izvedena kao najmanje dva prednja poziciona svijetla, a na motornom vozilu sa dva točka, osim mopeda i motornom vozilu sa tri točka koja nijesu šira od 1,3 m kao jedno ili dva prednja poziciona svijetla tako da daju svjetlost bijele boje.

Ako su ugrađena dva prednja poziciona svijetla, udaljenost spoljne ivice svjetleće površine od bočno najisturenije tačke vozila ne smije da bude veća od 0,4 m kod motornih vozila, odnosno 0,15 m kod priključnih vozila.

Udaljenost svjetleće površine prednjeg pozicionog svijetla od površine puta ne smije da bude manja od 0,35 m ni veća od 1,5 m, a za poluprikolice ne smije da bude veća od 1,8 m.

Zadnja poziciona svjetla

Član 55

Zadnja poziciona svijetla na motornom vozilu sa četiri ili više točkova, motornom vozilu sa tri točka koja su šira od 1,3 m i na priključnom vozilu treba da budu ugrađena i izvedena kao najmanje dva zadnja poziciona svijetla, a na motornom vozilu sa dva točka i motornom vozilu sa tri točka koja nijesu šira od 1,3 m kao jedno ili dva zadnja poziciona svijetla tako da daju svjetlost crvene boje.

Ako je ugrađeno jedno zadnje poziciono svijetlo, ono treba da bude postavljeno u uzdužnoj srednjoj ravni vozila.

Ako su ugrađena dva zadnja poziciona svijetla, udaljenost spoljašnje ivice svjetleće površine ne smije da bude veća od 0,4 m od bočno najisturenije tačke vozila.

Udaljenost svjetleće površine zadnjeg pozicionog svijetla od površine puta ne smije da bude manja od 0,35 m ni veća od 1,5 m, na specijalnim vozilima i vozilima koja obavljaju određeni rad najveća dopuštena udaljenost svjetleće površine zadnjeg pozicionog svijetla od površine puta može iznositi 2,1 m.

Motorna vozila sa više tragova točkova i njihove prikolice mogu da imaju još dva dodatna poziciona svijetla.

Zadnja i dodatna poziciona svijetla ne smiju da budu spojena na isti električni osigurač.

Zadnje svjetlo za maglu

Član 56

Zadnje svijetlo za maglu je svijetlo crvene boje koje pri gustoj magli treba da omogući bolje uočavanje vozila sa zadnje strane.

Zadnja svijetla za maglu na motornom vozilu na dva točka i motornom vozilu na tri točka koja nijesu šira od 1,3 m mogu da budu ugrađena i izvedena kao jedno zadnje svijetlo za maglu, a na motornom vozilu na četiri ili više točkova, motornom vozilu na tri točka koja su šira od 1,3 m i na priključnom vozilu, ako imaju svijetla za maglu, mogu da budu ugrađena i izvedena kao dva svijetla za maglu tako da daju svjetlost.

Udaljenost svjetleće površine zadnjeg svijetla za maglu od površine puta ne smije da bude manja od 0,25 m ni veća od 1 m.

Rastojanje između svjetleće površine zadnjeg svijetla za maglu i stop - svijetla treba da iznosi minimalno 0,1 m, a ako je postavljeno samo jedno zadnje svijetlo za maglu ono teba da se mora nalazi, u odnosu na uzdužnu vertikalnu osu simetrije vozila, na lijevoj strani vozila.

Zadnja svijetla za maglu treba da budu tako povezana da svijetle samo u slučajevima kada su upaljena oborena ili velika svijetla ili svijetla za maglu ili kombinacija ovih svjetala.

Svijetla za maglu moraju imati posebnu sklopku za uključenje.

Ako su upaljena zadnja svijetla za maglu, aktiviranje prekidača za velika ili oborena svijetla ne smije ih ugasiti.

Kontrola uključenosti zadnjih svjetala za maglu treba da bude obezbijeđena kontrolnom lampicom žute ili zelene boje koja je smještenom u vidnom polju vozača.

U skupu vozila neophodno je da radi samo zadnje svijetlo za maglu zadnjeg priključnog vozila.

Isključivanje zadnjih svjetala za maglu na vučnom vozilu ili na prvom priključnom vozilu je dopušteno samo ako je isključivanje odnosno ponovno uključivanje izvedeno automatski putem uvlačenja odnosno izvlačenja utikača za napajanje električnom energijom svijetala priključnog vozila.

Parkirna svjetla

Član 57

Parkirna svijetla na motornim i priključnim vozilima mogu da budu postavljena i izvedena na:

1) bočnoj strani vozila u obliku posebnog svijetla koja prema prednjoj strani vozila daju svjetlost bijele boje, a prema zadnjoj strani vozila svjetlost crvene boje;

2) prednjoj i zadnjoj strani vozila u obliku svijetla koja daju: prednja svijetla svjetlost bijele boje usmjerenu naprijed, a zadnja svijetla svjetlost crvene boje usmjerenu unazad, s tim da prednje svijetlo može da bude ugrađeno zajedno sa prednjim pozicionim svijetlom ili glavnim svijetlom, a zadnje svijetlo zajedno sa zadnjim pozicionim svijetlom i sa stop-svijetlom ili samo sa zadnjim pozicionim svijetlom.

Udaljenost svjetleće površine parkirnog svijetla od površine puta ne smije da bude manja od 0,35 m ni veća od 1,9 m.

Gabaritna svjetla

Član 58

Motorna i priključna vozila koja su šira od 2,1 m moraju da imaju gabaritna svijetla.

Svijetla iz stava 1 ovog člana mogu da budu postavljena i na vozilima širine od 1,8 do 2,1 m.

Na vozilima iz stava 1 ovog člana, postavljaju se dva gabaritna svijetla sa prednje strane vozila i dva gabaritna svijetla sa zadnje strane vozila.

Svijetlo zadnje registarske tablice

Član 59

Svijetlo zadnje registarske tablice, u zavisnosti od tipa tablice na motornim i priključnim vozilima, treba da bude ugrađeno i izvedeno tako da daje svjetlost bijele boje i da se po

tablici rasprostire ujednačeno bez tamnih ili izrazito svijetlih mjesta, osim na četvorociklima.

Svjetlost koja se odbija od registarske tablice ne smije da blješti, a izvor svjetlosti ne smije da biude direktno vidljiv učesnicima u saobraćaju koji se kreću iza vozila.

Svjetlost koja osvjetljuje zadnju registarsku tablicu, mora da bude takva da je noću, pri dobroj vidljivosti, moguće čitati oznake i brojeve na tablici sa udaljenosti od najmanje 20 m.

Svijetlo zadnje registarske tablice mora da bude povezano na isti prekidač kojim se uključuju i poziciona svijetla.

Rotaciona i/ili trepćuća svijetla

Član 60

Rotaciona i/ili trepćuća svijetla na vozilima treba da budu izvedena tako da daju svjetlost plave, crvene ili žuto-narandžaste boje i treba da budu postavljena na najviše mjesto na vozilu i da budu vidljiva sa svih strana, a može biti postavljeno više rotacionih i/ili treptućih svijetala raspoređenih tako da se sa bilo koje strane vozila vidi najmanje jedno svijetlo.

Plavo rotaciono i/ili treptuće svjetlo, može biti postavljeno na vozilima sa pravom prvenstva prolaska.

Žuto-narandžasto rotaciono i/ili treptuće svijetlo može biti postavljeno na radnim vozilima i radnim mašinama, kao i na putničkim, kombinovanim i teretnim vozilima koje upotrebljavaju službe pomoći i informacija na putevima, službe održavanja puteva, komunalne službe, komunalna policija, službe pratnje vozila za vanredne terete, vozilima kojima se prevoze vanredni tereti, službe pratnje vozila koja prevoze opasne materije, vozilima kojima se prevoze opasne materije i vozilima na kojima se ili pomoću kojih se obavlja ispitivanje na putevima.

Rotaciona i/ili treptuća svijetla na vozilima pod pratnjom mogu da budu crvene i plave boje postavljena tako da je crveno svijetlo na desnoj strani vozila.

Katadiopteri

Član 61

Katadiopteri na motornim vozilima sa četiri ili više točkova i motornim vozilima sa tri točka koja su šira od 1,3 m, treba da budu ugrađeni i izvedeni kao dva zadnja katadioptera crvene boje, a na motornim vozilima sa dva točka i motornim vozilima sa tri točka koja nijesu šira od 1,3 m kao jedan zadnji katadiopter crvene boje i ne smiju da budu trouglastog oblika.

Dva prednja bijela katadioptera na priključnom vozilu treba da budu ugrađena i izvedena tako da nijesu trouglastog oblika, a dva zadnja crvena katadioptera na priključnom vozilu treba da budu ugrađena i izvedena u obliku jednakostraničnog trougla, sa vrhom okrenutim gore i stranicom veličine najmanje 0,15 m.

Ako je na vozilu ugrađeno više od dva katadioptera, oni moraju da budu u paru.

Katadiopter mora da ima svjetleću površinu najmanje 20 cm2.

Katadiopteri na vozilu moraju da budu postavljeni vertikalno na površinu puta.

Udaljenost svjetleće površine katadioptera od površine puta ne može da bude veća od 0,9 m ni manja od 0,35 m, osim kod vozila sa dva ili tri točka kod kojih najmanja udaljenost od površine puta može iznositi 0,25 m.

Ako je ugrađen samo jedan prednji ili samo jedan zadnji katadiopter, on mora da bude postavljen u uzdužnoj srednjoj ravni vozila.

Ako su ugrađena dva prednja ili dva zadnja katadioptera istog tipa, udaljenost spoljnjih ivica svjetlećih površina tih katadioptera ne smije biti veća od 0,4 m od bočno najisturenije tačke vozila, a udaljenost između unutrašnjih ivica treba da iznositi najmanje 0,6 m.

Zadnji katadiopteri, trouglastog oblika ne smiju da budu postavljeni na motornim vozilima.

Motorna vozila, osim putničkih vozila za prevoz putnika, kao i prikolica dužine veće od 6 m moraju na bočnim stranama da imaju postavljene katadioptere žute boje koji nemaju trouglasti oblik i najmanje jedan katadiopter na sredini vozila.

Katadiopter postavljen najbliže prednjem dijelu vozila ne smije da bude na udaljenosti većoj od 3 m od tog dijela vozila, a katadiopter postavljen najbliže zadnjem dijelu vozila ne smije da bude na većoj udaljenosti od 1 m od tog dijela vozila, dok udaljenost gornje ivice svjetleće površine katadioptera ne smije da bude veća od 0,9 m od površine puta, a ukoliko to konstrukcija vozila ne dozvoljava, dozvoljeno je postavljanje katadioptera na veću visinu, ali ne veću od 1,5 m.

Invalidska kolica sa motorom sa svake bočne strane moraju imati makar jedan katadiopter žute boje koji je postavljen u odnosu na put na visini ne većoj od 0,6 m, a po mogućnosti što niže, ovi katadiopteri se smiju postaviti i u žice točkova.

Katadiopteri iz st. 10 i 11 ovog člana, mogu da budu ugrađeni tako da se mogu skidati kod:

1) vozila kod kojih zbog konstrukcije nije moguće njihovo trajno pričvršćivanje;

2) vozila namijenjenih za poljoprivredu i šumarstvo, a namijenjeni su za obradu zemlje i predstavljaju priključna vozila;

3) ramova vozila koji se u svrhu dovršavanja prevoze do nekog odredišta.

Reflektujuće površine bijele boje prstenastog oblika dozvoljeno je postavljati na točkovima mopeda, motocikala i invalidskih kolica sa motorom.

Vozila čija dužina prelazi 6 m, osim vozila bez nadgradnje, vozila za obavljanje radova u poljoprivredi i šumarstvu i njihovih prikolica, radnih mašina, kao i vozila koja se s obzirom na nadgradnju i konstrukciju ne mogu uvrstiti u kategoriju teretnih vozila i vučnih vozila, moraju na svojim uzdužnim/bočnim stranama imati ugrađena i izvedena svijetla žute boje, a za druga vozila sa više tragova točkova dozvoljeno je postavljanje bočnih svjetala, ukoliko je bočno svijetlo integrisano u jedno kućište ili kombinovano sa gabaritnim svijetlom, pozicionim svijetlom, svijetlom za maglu ili stop-svijetlom ili čini dio zajedničke svjetleće površine sa zadnjim katadiopterom onda ono može biti i crvene boje.

Odredbe stava 10 ovoga člana, primjenjuju se na vozila koja su prvi put registrovana u Crnoj Gori poslije 1. jula 1996. godine.

Odredbe stava 15 ovog člana, primjenjuju se na vozila koja su prvi put registrovana u Crnoj Gori poslije 1. januara 2001. godine.

Svijetla za označavanje vozila posebnih namijena mogu se upotrebljavati samo na odgovarajućim vozilima, npr. taksi vozila, vozila javnog gradskog prevoza, obuka vozača, vozila za održavanje puteva, vozila za pomoć na putevima i sl.

Svijetla za označavanje vozila posebnih namijena moraju biti tako konstruisana da se prilikom upotrebe ne mogu od strane drugih učesnika u saobraćaju pogrešno protumačiti, moraju da budu bezbjedno učvršćena za upotrebu u slučaju najveće konstruktivne brzine vozila i takvog oblika i sadržaja da ne ometaju druge učesnike u saobraćaju.

Reflektivne površine za označavanje konture vozila

Član 62

Reflektivne površine za označavanje konture vozila mogu biti postavljene samo na vozilima kategorije M, N i O, osim kategorije M1 i O1.

Reflektivne površine se mogu postavljati samo sa bočne i sa zadnje strane vozila i moraju se protezati duž 80% širine, odnosno dužine vozila.

Širina reflektivne površine treba da bude od 50 do 60 mm i mora da bude bijele ili žute boje, a po ivici ili unutar reflektivne površine za označavanje konture vozila mogu da budu postavljene grafičke oznake bilo kojih boja ili dimenzija, ali slabijih reflektivnih svojstava od samih reflektivnih površina za označavanje konture vozila.

Oznake dugih, teških i sporih vozila koje su date u Prilogu 1, 2 i 3 koji je sastavni dio ovog pravilnika, obavezne su za vozila kategorije O1, O2 i O3 čija dužina prelazi 8 m, vozila kategorije O4 i vozila kategorije N3 osim tegljača.

Oznake sporih vozila obavezne su za vozila čija najveća brzina ne prelazi 30 km/h kao i vozila kategorije T, C, R, S i K1.

Tabla za obilježavanje sporih vozila postavlja se uvijek na zadnju stranu sporog vozila i to tako da je vrh zasječenog trougla okrenut na gore, dok mu je osnovica paralelna sa površinom kolovoza i postavlja se centralno tako da je na polovini širine zadnje strane vozila.

Tabla za obilježavanje sporih vozila mora da bude postavljena na visini ne manjoj od 250 mm (do donje ivice znaka) i ne višoj od 1500 mm (do gornje ivice znaka), mjereći od površine kolovoza do ivice znaka i ne smije da zaklanj uređaje za davanje svjetlosnih znakova na vozilu, a na skupu vozila se postavlja na zadnjoj strani zadnjeg vozila.

Tabla iz stava 6 ovog člana mora da bude vidno istaknuta i u cjelosti vidljiva za vozače koji se kreću iza sporog vozila.

Vozila iz stava 5 ovog člana, registrovana u Crnoj Gori, moraju da budu označena znakom za označavanje sporih vozila od 1. juna 2010. godine.

Teretna motorna vozila kategorije N3 osim tegljača, kao i vozila kategorije M2 i M3, klase II i III moraju da budu obilježeni oznakama za teška motorna vozila.

Oznake za teška motorna vozila širine 140 mm moraju da budu izvedene zebrasto sa naizmjeničnim kosim žutim reflektujućim i crvenim fluorescentnim prugama, dok nagib crvenih fluorescentinih pruga je pod uglom 45°, a širina pruge 100 mm.

Priključna vozila kategorije O1, O2 i O3 čija dužina (uključujući dužinu vučne rude) prelazi 8 m i sva priključna vozila kategorije O4 moraju da budu obilježena oznakama za duga vozila.

Oznake za duga priključna vozila (prikolice i poluprikolice) širine 200 mm, mraju da budu izvedene sa žutom reflektujućom pozadinom i crvenim fluorescentnim okvirom, a širina crvenog fluorescentnog okvira treba da bude 40 mm.

Na vozilima može postojati jedna, dvije ili četiri oznake za obilježavanje dugih i teških vozila, broj oznaka zavisi od mogućnosti montaže na zadnjem kraju vozila.

Ukupna minimalna dužina seta oznaka za teška i duga vozila je 1300 mm, a maksimalna 2300 mm.

Oznake za teška i duga vozila moraju da budu postavljene na visini ne manjoj od 250 mm (do donje ivice oznake) i ne višoj od 2100 mm (do gornje ivice znaka) mjereći od površine kolovoza.Znakovi i listice opasnosti za označavanje vozila kojima se prevoze opasne materije, indetifikacioni brojevi pojedinih opasnih materija, kao i mjesto za postavljanje znakova na vozilu moraju biti izvedeni u skladu sa odredbama ADR sporazuma.

Uređaji za davanje svjetlosnih znakova

Član 63

Pod uređajima za davanje svjetlosnih znakova, smatraju se:

1) stop-svijetla;

2) pokazivači pravca;

3) uređaj za istovremeno uključivanje svih pokazivača pravca.

Stop-svjetla

Član 64

Stop-svijetla na motornom vozilu sa četiri ili više točkova, motornom vozilu sa tri točka koja su šira od 1,3 m i na priključnom vozilu treba da budu ugrađena i izvedena kao najmanje dva stop-svijetla na zadnjoj strani vozila, a na motornom vozilu sa dva točka, motornom vozilu sa tri točka koja nijesu šira od 1,3 m kao najmanje jedno stop-svijetlo na zadnjoj strani vozila tako da daju svjetlost crvene boje.

Motorna vozila kategorije M1 prvi put registrovana poslije 1. januara 2005. godine moraju da imaju ugrađeno treće stop - svijetlo na središnjoj uzdužnoj ravni vozila.

Vozila koja na ravnom putu ne mogu da razviju brzinu kretanja veću od 25 km/h ne moraju da imaju stop- svijetlo.

Ako je na vozilu ugrađeno samo jedno ili više stop-svjetala i dodatno stop-svjetlo ona moraju da budu postavljena simetrično u odnosu na uzdužnu središnju vertikalnu osu vozila.

Ako su na vozilu, osim mopeda i motocikla ugrađena dva stop-svijetla, udaljenost između unutrašnjih ivica svjetlećih površina ne smije da bude manja od 0,6 m, a udaljenost od spoljašnje ivice vozila ne može da bude viša od 0,4 m.

Udaljenost svjetleće površine stop-svijetla od površine puta ne smije da bude manja od 0,35 m ni veća od 1,5 m, a samo u izuzetnom slučaju najveća dozvoljena udaljenost svjetleće površine stop-svijetla od površine puta može da iznosi 2,1 m.

Stop-svijetla mogu da budu ugrađena u blizini ili zajedno sa drugim zadnjim svijetlima, a intenzitet svjetlosti stop-svijetla treba da bude veći od drugih svijetala.

Stop-svijetla treba da budu povezana tako da se uključuju i svijetle kontinuirano pri upotrebi radne kočnice vozila.

Stop-svijetla mogu zasvjetliti i u slučaju upotrebe retardera ili nekog sličnog uređaja.

Pokazivači pravca

Član 65

Pokazivači pravca na motornom vozilu sa tri, četiri ili više točkova i na priključnom vozilu moraju da budu ugrađeni i izvedeni i to:

1) na motornom vozilu koje nije duže od 6 m:
   - dva prednja bočna i dva zadnja pokazivača pravca, ili
   - dva prednja, dva zadnja i dva bočna pokazivača pravca, ili
   - dva prednja i dva zadnja pokazivača pravca;

2) na motornom vozilu koje je duže od 6 m i na vučnom motornom vozilu:
   - dva prednja bočna i dva zadnja pokazivača pravca; ili
   - dva prednja, dva bočna i dva zadnja pokazivača pravca;

3) na priključnom vozilu dva zadnja pokazivača pravca.

Pokazivači pravca na motornom vozilu sa dva točka, osim mopeda moraju da budu ugrađeni i izvedeni kao:

1) dva prednja i dva zadnja pokazivača pravca; ili

2) dva pokazivača pravca na upravljaču, vidljiva sa prednje i zadnje strane.

Svjetlost pokazivača pravca mora da bude žute boje.

Učestalost treptanja pokazivača pravca treba, po pravilu da iznosi 90 treptaja u minuti, pri čemu su dopuštena odstupanja tako da učestalost treptanja iznosi najmanje 60, odnosno najviše 120 treptaja u minuti (90±30 treptaja u minuti).

Od momenta uključivanja pokazivača pravca svjetlost se mora upaliti najkasnije za jednu sekundu, a prvi put ugasiti najkasnije za 1,5 sekundu.

Udaljenost spoljnje ivice svjetleće površine pokazivača pravca od bočno najisturenije tačke vozila ne smije da bude veća od 0,4 m.

Na vozilima kategorije M1 i N1 udaljenosti donjih ivica svjetlećih površina pokazivača pravca od površine puta ne smije da bude manja od 0,35 m ni veća od 1,5 m, a na ostalim vozilima ne smije da bude manja od 0,5 m ni veća od 1,5 m.

U slučaju, kad ih iz konstruktivnih razloga nije moguće drukčije postaviti, najveća dozvoljena udaljenost svjetleće površine pokazivača pravca od površine puta može da iznosi 2,3 m.

Pokazivači pravca koji se nalaze na bočnoj strani vozila ne smiju da budu udaljeni više od 1,8 m od prednje površine vozila, a kod vozila kod kojih se ne mogu održati minimalni uglovi vidljivosti pokazivači pravca koji se nalaze na bočnoj strani vozila ne smije da bude udaljen više od 2,5 m od prednje površine vozila.

Uključivanje pokazivača pravca mora da bude nezavisno od uključivanja bilo kojeg drugog svijetla na vozilu.

Svi pokazivači pravca, postavljeni na istoj strani vozila, moraju se uključivati i isključivati istom komandom.

Kontrola funkcionisanja pokazivača pravca mora da bude obezbijeđena optičkim i/ili zvučnim kontrolnim uređajem.

Uređaj za istovremeno uključivanje svih pokazivača pravca

Član 66

Uređaj za istovremeno uključivanje svih pokazivača pravca na motornim vozilima iz člana 65 stav 1 ovog pravilnika, mora da bude ugrađen i izveden tako da se može uključiti posebnim prekidačem, a kontrola funkcionisanja mora da se obezbijedi kontrolnom lampicom koja je u vidnom polju vozača.

Uređaji koji omogućavaju normalnu vidljivost

Član 67

Pod uređajima na vozilima koji omogućavaju normalnu vidljivost u saobraćaju na putevima, smatraju se:

1) vjetrobran i spoljna prozorska stakla kabine i karoserije;

2) uređaj za brisanje vjetrobrana (u daljem tekstu: brisač vjetrobrana);

3) uređaj za kvašenje spoljne strane vjetrobrana (u daljem tekstu: perač vjetrobrana);

4) ogledalo koje vozaču omogućava posmatranje puta i saobraćaja (u daljem tekstu: vozačko ogledalo).

Vjetrobran

Član 68

Vjetrobran, je staklo na prednjoj strani motornog vozila.

Vjetrobran i sva stakla na motornom ili priključnom vozilu, osim prednjeg vjetrobrana na mopedu i motociklu, lakom triciklu i četvorociklu bez kabine vozača, trickilu i četvorociklu koji nemaju kabinu vozača, treba da:

1) omoguće potpunu vidljivost i preglednost bez bilo kakvih uočljivih krivljenja objekata koji se vide kroz vjetrobransko staklo, koja neće unositi zabunu u bojama koja se koriste za rad semafora (svjetlećih znakova) i ostalih znakova u saobraćaju i koja će u slučaju eventualnog loma omogućiti vidljivost puta i pružiti mogućnost bezbjednog zaustavljanja;
2) smanje mogućnost povrede vozača i putnika, kao i da budu otporni na sve atmosferske i temperaturne uslove, hemijska djelovanja, sagorijevanje i abraziju.

Vjetrobran i bočna stakla u ravni vozača ne mogu da budu naknadno zatamnjena.

Ostala stakla na vozilu mogu da budu zatamnjena bez ograničenja ukupne vrijednosti prigušenja svijetla pri čemu na vozilu moraju biti ugrađena dva bočna retrovizora.

Odredba stava 3 ovog člana ne odnosi se na vozila koja su u svojini ili su data na korišćenje Generalnom sekretarijatu Vlade Crne Gore, Ministarstvu unutrašnjih poslova, Agenciji za nacionalnu bezbjednost, Ministarstvu saobraćaja i pomorstva - Inspekciji za drumski saobraćaj i Vojno-obavještajnoj službi Vojske Crne Gore.

Brisač vjetrobrana

Član 69

Brisači vjetrobrana na motornom vozilu, osim na mopedu, lakom triciklu i četvorociklu bez kabine, motociklu, triciklu i četvorociklu bez kabine koji imaju vjetrobran, moraju da budu ugrađeni i izvedeni tako da budu pouzdani i da omoguće brisanje što veće površine vjetrobrana po svim vremenskim uslovima i potrebnu vidljivost kroz vjetrobran.

Perač vjetrobrana

Član 70

Vozila koja imaju ugrađene brisače vjetrobrana moraju da imaju i perače vjetrobrana.

Vozačko ogledalo

Član 71

Motorna vozila treba da imaju ugrađeno vozačko ogledalo i to:

1) moped i motocikl najmanje jedno vozačko ogledalo;
2) putničko vozilo sa četiri ili više sjedišta dva vozačka ogledala od kojih je jedno smješteno unutar karoserije, a drugo izvan karoserije na lijevoj strani vozila;
3) autobus, putničko vozilo koji vuče kamp prikolicu i trolejbus dva vozačka ogledala sa obje spoljne strane prednjeg dijela tih vozila i jedno vozačko ogledalo unutar karoserije;
4) teretna i kombinova vozila dva vozačka ogledala sa obje spoljne strane prednjeg dijela vozila.

Vozačko ogledalo treba da bude postavljeno tako da vozaču omogući posmatranje puta i saobraćaja iza vozila i kad se u vozilu nalazi najveći dozvoljeni broj lica, odnosno kad je vozilo sa teretom.

Vozačko ogledalo mora da bude zglobno spojeno za ležište svog nosača tako da se može postaviti u bilo koji položaj radi posmatranja puta i saobraćaja iza vozila i da u zauzetom položaju ostane i pri normalnim potresima za vrijeme kretanja vozila.

Vozačko ogledalo postavljeno unutar karoserije putničkog vozila mora se nalaziti na mjestu na kojem ga vozač sa svog sjedišta može podešavati rukom.

Površina vozačkog ogledala mora da ima takve optičke osobine da ne uzrokuje znatnije iskrivljenje slike i boje predmeta i da nije podložna štetnom djelovanju atmosferskih prilika.

Površina vozačkog ogledala koja reflektuje sliku može da bude ravna ili blago ispupčena (konveksna) ili kombinovana.

Poluprečnik ispupčenosti konveksne površine vozačkog ogledala ne smije da bude manji od 80 cm2.

Površina vozačkog ogledala treba da bude i to:

1) ogledala smještena unutar karoserije i izvan karoserije putničkih vozila najmanje 60 cm2;

2) ogledala smještena izvan karoserije ostalih motornih vozila najmanje 150 cm2 ako im je površina ispupčena odnosno, najmanje 300 cm2 ako im je površina ravna;

3) ogledala na motociklu, motociklu sa tri točka i lakom četvorociklu najmanje 50 cm2.

Ako vozačko ogledalo koje je smješteno izvan karoserije vozila prelazi najveću dozvoljenu širinu motornog vozila (2,55 m odnosno 2,60 m), ono mora da bude postavljeno na nosač sa zglobom koji omogućava da se pritiskom na nosač ogledala ono vrati u dozvoljenu širinu vozila.

Ako je na vozilu kategorije M1, obzirom na konstrukciju karoserije, ili ukupno prigušenje svijetla kroz zadnje staklo veće od 50%, neizvodljiva upotreba ogledala unutar karoserije tada takvo vozilo mora da ima najmanje dva spoljna ogledala sa bočnih strana vozila.

Uređaji za davanje zvučnih signala

Član 72

Uređaj za davanje zvučnih signala na motornom vozilu mora da bude ugrađen i izveden kao najmanje jedan uređaj tako da daje jednolične zvukove nepromjenljivog intenziteta.

Pored uređaja iz stava 1 ovog člana, na određena motorna vozila namijenjena službi hitne pomoći, vatrogasnoj službi, vozila policije Crne Gore, vozila oružanih snaga Crne Gore, može biti ugrađen i izveden i poseban uređaj za davanje zvučnih signala od niza naizmjenično proizvedenog zvuka od dvije različite frekvencije.

Komanda uređaja za davanje zvučnih signala mora da bude postavljena tako da je pristupačna vozaču sa njegovog sjedišta.

Vozila kategorija M2, M3, N2 i N3, prvi put registrovana poslije 1. januara 2010. godine, koja nemaju ugrađeno unutrašnje vozačko ogledalo ili kameru za snimanje prostora iza vozila, moraju na zadnjem dijelu vozila da imaju ugrađen uređaj za zvučnu signalizaciju kretanja unazad koji se automatski aktivira sa uključenjem hoda unazad.

Uređaj za davanje zvučnih signala ugrađen na motornom vozilu mora da proizvodi zvuk jačine, najmanje:

1) na motornim vozilima L i M 1 kategorije - 76 dB (A);

2) na motornim vozilima N kategorije - 80 dB (A);

3) na motornim vozilima M2 i M 3 kategorije - 93 dB (A).

Jačina zvuka uređaja za davanje zvučnih signala ugrađenih na motornom vozilu utvrđuje se na otvorenom i ravnom prostoru prečnika najmanje 20 m, pri čemu se mikrofon fonometra mora nalaziti na visini od 0,5 m do 1,5 m i na udaljenosti od 7 m ispred vozila, a u tom slučaju motor ne smije biti u radu.

Uređaj za davanje zvučnog signala za vožnju unazad mora da bude ugrađen i izveden tako da jačina zvuka iza vozila ne smije da iznosi manje od 70 dB (A).

Uređaji za davanje zvučnih signala, kao što su zvonce, truba ili sirena na biciklima i mopedima, moraju da budu ugrađeni i izvedeni tako da jačina zvuka ne smije iznositi manje od 70 dB (A).

Uređaj za davanje zvučnih signala na motornim vozilima ne smije proizvoditi zvuk jačine preko 104 dB (A).

Uređaji za kontrolu i davanje znakova obavještenja

Član 73

Uređaji za kontrolu i davanje znakova obavještenja na motornim vozilima, su:

1) na vozilu kategorije M1:
   - brzinomjer sa putomjerom i sijalicom za osvjetljavanje;
   - kontrolna plava sijalica za dugo svijetlo;
   - svjetlosni znak i/ili zvučni signal za kontrolu rada pokazivača pravca;
2) na vozilima kategorije M 2 i M 3:
   - brzinomjer sa putomjerom i sijalicom za osvjetljavanje, ako nijesu ugrađeni u tahograf;
   - tahograf koji omogućava upis vremena vožnje članova posade, vremena provedenog u obavljanju radne aktivnosti koja ne spada u upravljanje vozilom, vremena odmora, brzine vozila i pređenog puta;
   - kontrolna plava sijalica za dugo svijetlo;
   - svjetlosni znak ili zvučni signal za kontrolu rada pokazivača pravca;
   - pokazivač raspoloživog pritiska pneumatskog sistema radne kočnice, ako je taj uređaj stalno pod pritiskom;
3) na vozilima kategorije M 2 i M 3 klase I i klase II:
   - uređaji iz stava 1 tačka 2 ovog člana;
   - svjetlosni znak za kontrolu zatvorenosti vrata koji nije u vidnom polju vozača;
   - uređaj za davanje i primanje znakova od putnika.
4) na trolejbusima za gradski saobraćaj:
   - uređaji iz stava 1 tačka 3 ovog člana;
   - uređaj za kontrolu izolovanosti od električnog napona;
5) na vozilima kategorije N:
   - brzinomjer sa putomjerom i sijalicom za osvjetljavanje, ako nijesu ugrađeni u tahograf;
   - čija najveća dozvoljena masa prelazi 3,5 t (N 2 i N 3), tahograf koji omogućava upis vremena vožnje članova posade, vremena provedenog u obavljanju profesionalne aktivnosti koja ne spada u upravljanje vozilom, vremena odmora, brzine vozila i pređenog puta;
   - kontrolna sijalica za dugo svijetlo;
   - svjetlosni znak ili zvučni signal za kontrolu rada pokazivača pravca;

- pokazivač raspoloživog pritiska pneumatskog sistema radne kočnice, ako je taj uređaj stalno pod pritiskom;

6) na specijalnim vozilima i radnim mašinama, osim vozila i radnih mašina kojima je najveća konstruktivna brzina manja od 40 km/h;

- kontrolni uređaji iz stava 1 tačka 5 ovog člana;
- uređaj za kontrolu rada radnih sistema ugrađenih na vozilu;
- svjetlosni znak ili zvučni signal za kontrolu rada pokazivača pravca;

7) na vozilima kategorije L (motociklima, lakim četvorociklima i četvorociklima):

- brzinomjer sa putomjerom i sijalicom za osvjetljavanje;
- kontrolna plava sijalica za dugo svijetlo, osim na motociklu i lakom četvorociklu sa motorom radne zapremine do 50 cm3;

Nova vozila kategorije M 2, M 3, N 2 i N 3, koja su prvi put registrovana poslije 16. juna 2010. godine, moraju da imaju ugrađen digitalni tahograf.

Ograničivač brzine na vozilima

Član 74

Na teretnim motornim vozilima kategorije N2 i N3, kao i na autobusima kategorije M2 i M3 mora da postoji ograničivač brzine.

Vozila kategorije M2 i M3 moraju da imaju podešen ograničivač brzine tako da brzina vozila ne može da bude veća od 100 km/h.

Vozila kategorije N2 i N3 moraju da imaju podešen ograničivač brzine tako da brzina vozila ne može da bude veća od 90 km/h.

Ograničivačem brzine moraju da budu opremljena sljedeća vozila:

1) teretna motorna vozila kategorije N2 čiji motori zadovoljavaju EURO 3 ili veći ekološki standard, proizvedena poslije 1. oktobra 2001. godine;

2) teretna motorna vozila kategorije N3 proizvedena poslije 1. januara 1988. godine;

3) autobusi kategorije M2 čiji motori zadovoljavaju EURO 3 ili veći ekološki standard proizvedeni poslije 1. oktobra 2001. godine;

4) autobusi kategorije M3 čija je najveća dozvoljena masa od 5 do 10t i čiji motori zadovoljavaju EURO 3 ili veći ekološki standard, proizvedeni poslije 1. oktobra 2001. godine;

5) autobusi kategorije M3 čija je najveća dozvoljena masa veća od 10 tona proizvedeni poslije 1. januara 1988. godine.

Odredbe st. 1, 2 i 3 ovog člana ne primjenjuju se na vozila:

1) oružanih snaga;

2) policije;

3) vatrogasaca;

4) koja su oslobođena posjedovanja tahografskog uređaja u skladu sa zakonom kojim su uređeni tahografi;

5) koja se zbog svoje konstrukcije ne mogu kretati brže od graničnih brzina iz stava 1 ovog člana;

6) koja služe za ispitivanja na putu;

7) za komunalne usluge.

Uređaji za odvođenje i ispuštanje izduvnih gasova

Član 75

Uređaji za odvođenje i ispuštanje izduvnih gasova (izlaz izlazni otvor, izduvne cijevi) ne smiju da prelaze dozvoljene dimenzije vozila po dužini ili širini.

Na cijevi iz stava 1 ovog člana mora da se nalazi uređaj za prigušivanje zvuka izduvnih gasova koji se ne može isključiti osim za potrebe čišćenja.

Izlaz izduvne cijevi na radnim mašinama i specijalnim vozilima namijenjenim za trajnu upotrebu u naseljenim mjestima, mora da bude ugrađen i izveden na najvišoj tački vozila.

Uređaji za spajanje vučnog i priključnog vozila

Član 76

Uređaji za spajanje vučnog i priključnog vozila, osim kod motocikla sa bočnom prikolicom, moraju da budu postavljeni u uzdužnoj simetričnoj vertikalnoj ravni vozila i izvedeni zglobno, tako da omogućavaju pokretljivost uređaja u svim smjerovima u prostoru.

Osovinica uređaja za spajanje vučnog i priključnog vozila pomoću koje se spaja vozilo mora da ima osigurač koji onemogućava, pri normalnoj upotrebi, razdvajanje spojenih vozila.

Uređaji za spajanje vučnog i priključnog vozila moraju da budu pričvršćeni za pojačani dio vučnog vozila.

Vertikalna simetrala kugle uređaja za spajanje putničkog vozila i priključnog vozila najveće dozvoljene mase do 3,5 t mora da bude udaljena od zadnjeg kraja vozila najmanje 70 mm.

Horizontalna simetrala kugle uređaja za spajanje putničkog vozila i priključnog vozila najveće dozvoljene mase do 3,5 t ne smije da bude udaljena od podloge više od 350 mm kada je vozilo opterećeno do svoje najveće dopuštene mase.

Uređaji od posebnog značaja za bezbjednost saobraćaja

Član 77

Karoserija motornog i priključnog vozila mora da bude ugrađena i izvedena tako da po svojoj konstrukciji, kvalitetu i vrsti materijala, kao i opremljenosti, odgovara namjeni vozila i obezbjeđuje bezbjednost vozača, putnika i tereta za vrijeme vožnje.

Zadnja strana karoserije autobusa kojima se vrši prevoz putnika u gradskom i prigradskom saobraćaju, kao i trolejbusa i njihova pripadajuća oprema, moraju da budu izvedene na način kako bi se spriječilo penjanje i držanje tokom vožnje.

Prednja i zadnja strana autobusa kojim se vrši organizovan prevoz djece mora da bude označena posebnim znakom za obilježavanje vozila.

Stepenice na vozilima kojima se vrši prevoz putnika moraju da budu takve da obezbjeđuju bezbjedan ulaz i izlaz putnika.

Ivice isturenih djelova i ukrasnih predmeta na prednjem dijelu vozila ne smiju da budu oštre.

Ako na gornjoj površini prednjeg dijela vozila postoji ukrasna figura, ona mora da bude elastično pričvršćena za vozilo.

Motocikl i četvorocikl mora da ima ugrađene i izvedene oslonce za noge vozača sa obje strane, a motocikl sa sjedištem za putnika mora da ima ugrađen držač i ugrađene oslonce za noge putnika sa obje strane motocikla.

Višebojno vozilo

Član 78

Vozilo može biti višebojno, bojeno ili prelijepljeno folijom.

Vozilo može biti i bojeno/prelijepljeno na način koji predstavlja sliku odnosno totalni reklamni dizajn.

U slučaju prelijepljivanja cijeloga vozila, boja vozila je preovlađujuća vidljiva boja.

Reklamne table, objekti i napisi ne smeju prelaziti gabarite vozila po dužini i širini, i moraju da budu tako konstruisani da ne mogu ugroziti ili povrijediti druge učesnike u saobraćaju, učvršćeni da omogućavaju vožnju do najveće konstruktivne brzine vozila i po obliku i sadržini takvi da ne ometaju ili vrijeđaju druge učesnike u saobraćaju.

Uslovi za putnike i vozača u autobusima, trolejbusima i priključnim vozilima

Član 79

U autobusima, trolejbusima i priključnim vozilima kojima se prevoze putnici u stojećem položaju, slobodna površina namijenjena za jedno mjesto za stajanje mora da iznosi najmanje 0,15 m2, a za gradske autobuse 0,125 m2.

Unutrašnji prostor kabine za vozača i prostor za putnike moraju biti opremljeni tako da pod normalnim uslovima u vožnji ili za vrijeme mirovanja vozila vozač, odnosno putnici u vozilu ne mogu biti povrijeđeni, pribor, alat, uređaji i oprema moraju biti dobro pričvršćeni.

Prostor za vozača i putnike u motornim i priključnim vozilima mora da ima unutrašnju rasvjetu.

Otvor za punjenje rezervoara gorivom ne smije se nalaziti u prostoru za vozača ili u prostoru za putnike.

Vrata na vozilima kategorije M2, M3 i O

Član 80

Vrata na vozilima kategorije M2, M3 i O za prevoz 23 ili više putnika moraju biti ugrađena i izvedena kao najmanje dvoje vrata na desnoj strani vozila, i to:

1) kao dvoja servisnih vrata; ili

2) kao jedna servisna vrata i jedna pomoćna vrata za slučaj opasnosti, na način da se onemogući njihovo nenamjerno otvaranje za vrijeme vožnje i spriječi povreda putnika kao i mogućnost eventualnog ispadanja iz vozila.

Minimalni broj servisnih vrata na vozilima kategorije M2, M3 i O je:

Broj putnika	Broj servisnih vrata za putnike		
	Autobus Klase I	Autobus Klase II	Autobus Klase III
23 - 45	1	1	1
46 - 70	2	1	1
71 - 100	3	2	1

> 100	4	3	1

Pomoćna vrata za izlaz putnika u slučaju opasnosti na vozilima iz stava 1 ovog člana moraju biti ugrađena i izvedena na desnoj strani vozila, na mjestu koje je putnicima pristupačno u slučaju opasnosti, s tim da njihova širina ne smije biti manja od 0,6 m, a visina manja od 1,2 m.

Konstrukcija pomoćnih vrata mora da bude takva da se ne mogu nenamjerno otvoriti.

Na vozilima iz stava 1 ovog člana, ne moraju da budu izvedena pomoćna vrata, ako sa obje bočne strane ovih vozila imaju najmanje po jedan otvor dimenzija 0,8 m × 0,6 m i ako su ti otvori prikladni za izlaz u slučaju opasnosti, a navedeni otvori imaju natpis da služe u slučaju opasnosti.

Ako bočna vrata na motornim vozilima prilikom otvaranja izlaze izvan gabarita vozila, moraju imati bravu postavljenu prema zadnjem dijelu vozila, a šarke vrata postavljene prema prednjem dijelu vozila, a u slučaju dvostrukih vrata, vrata koja se prva otvaraju moraju da imaju bravu postavljenu prema zadnjem dijelu vozila, a šarku vrata postavljenu prema prednjem dijelu vozila.

Brave na vozila

Član 81

Brave na vratima vozila moraju biti dvostepene i ugrađene i izvedene tako da drugi stepen brave spriječava otvaranje vrata, ako vrata nijesu potpuno zatvorena.

Brave moraju imati uređaj kojim se osiguravaju tako da se lako učvrste u sigurnosni položaj.

Brave na vratima koja se nalaze pored vozača, kao i brave na vratima teretnih motornih vozila, ne moraju da budu osigurane na ovakav način.

Vrata, poklopci i druge vrste zatvarača na otvorima zatvorenih karoserija, čiji su slobodni otvori veći od minimalnih dimenzija za ulaz jedne osobe, moraju da budu izvedeni tako da se mogu otvoriti i sa unutrašnje strane.

Poklopci na svim spoljašnjim stranama motornih i priključnih vozila moraju da budu izvedeni, odnosno obezbijeđeni tako da se ne mogu sami otvoriti za vrijeme vožnje, pa ni pri jačim potresima.

Uređaj za provjetravanje

Član 82

U autobusima i priključnim vozilima za prevoz putnika mora da postoji uređaj za provjetravanje.

Prostor zatvorenih karoserija namijenjen vozaču i putnicima mora da bude izgrađen tako da je obezbijeđen od ulaska i gomilanja gasova štetnih za zdravlje ljudi.

Akumulator

Član 83

Akumulator na vozilu mora da bude dobro pričvršćen u svom ležištu i mora imati odgovarajući spoljni odušak izvan prostora za vozača i putnike, osim akumulatora koji su izvedeni tako da ne isparavaju.

Autobusi i trolejbusi sa više od 25 mjesta kojima se prevoze putnici moraju na glavnom kablu električne instalacije imati sklopku kojom se isključuju sva strujna kola u vozilu osim

tahografa koji se mora posebnim vodovima spajati na akumulatore, ručica sklopke mora biti na dohvatu ruke vozača.

Sjedišta i nasloni

Član 84

Prednja sjedišta i nasloni tih sjedišta u putničkim vozilima koji su pokretni moraju imati osigurače za učvršćenje.

Kabina za vozače na motornim vozilima

Član 85

Kabina za vozača na motornim vozilima mora zadovoljavati sljedeće uslove:

1) da u pogledu dimenzija, vidljivosti, stepena vibracije, izolacije od buke, grijanja, provjetravanja i zabravljenosti mora ispunjavati uslove koji obezbjeđuju normalan rad vozaču i voznom osoblju;
2) sjedište vozača mora biti široko najmanje 45 cm i po svojoj konstrukciji i materijalu od kojega je izrađeno omogućavati vozaču udobno sjedenje za upravljačem;
3) zastakljene površine kabine vozača trebaju da omoguće potpunu vidljivost i preglednost bez bilo kakvih uočljivih krivljenja objekata koji se vide kroz vjetrobransko staklo, koja neće unositi zabunu u bojama koja se koriste za rad semafora (svjetlećih znakova) i ostalih znakova u saobraćaju i koja će u slučaju eventualnog loma omogućiti vidljivost puta i pružiti mogućnost bezbjednog zaustavljanja;
4) zastakljene površine treba da smanje moguće povrede vozača i putnika na što je moguće manju mjeru, kao i da budu otporne na sve atmosferske i temperaturne uslove, hemijska djelovanja, sagorijevanje i abraziju.

Uređaji za odmrzavanje, odmaglivanje, grijanje i provjetravanje na motornim vozilima

Član 86

Uređaji za odmrzavanje i odmagljivanje vjetrobrana i uređaji za grijanje i provjetravanje na motornom vozilu moraju da budu ugrađeni i izvedeni tako da se njihovom upotrebom obezbijedi i omogući potrebna vidljivost kroz vjetrobran kao i unutrašnje grijanje i provjetravanje prostora za vozača i putnike.

Otvori za ulaz vazduha u kabinu za vozača koji su u sastavu uređaja za grijanje i provjetravanje moraju da budu izvedeni tako da se onemogući zagađivanje vazduha izduvnim gasovima i prašinom koje uzrokuje samo vozilo.

Pneumatici na motornim vozilima

Član 87

Pneumatici na vozilima moraju odgovarati dimenzijama koje je prijavio proizvođač, zavisno od najveće dozvoljene brzine kretanja vozila i najvećem dozvoljenom opterećenju osovina na kojima su pneumatici postavljeni.

Pneumatici na istoj osovini vozila moraju da budu jednaki po dimenzijama, nosivosti, brzinskoj karakteristici, vrsti (zimske, ljetne), konstrukciji (radijalne, dijagonalne, itd.), marki (proizvođaču) i tipu.

Dubina šare na gazećoj površini mora da bude viša od fabričke dopuštene dubine označene posebnim oznakama postavljenim u šari pneumatika koje definišu istrošenost

pneumatika, a u slučaju da oznake ne postoje najmanja dozvoljena dubina je 1,6 mm za putnička vozila, odnosno 2 mm za autobuse i teretna vozila.

Na naplatku rezervnog točka ne mora da se nalazi pneumatik iste vrste, konstrukcije, marke i tipa.

Obnovljeni (protektirani) pneumatici mogu se koristiti na vozilima pod uslovom da imaju deklaraciju proizvođača ili izvođača protektiranja.

Blatobrani na motornim i priključnim vozilima

Član 88

Blatobrani na motornim i priključnim vozilima koja mogu razviti brzinu kretanja veću od 30 km/h, osim na terenskim i teretnim vozilima koja se automatski istovaruju (samoistovarna vozila), moraju biti ugrađeni i izvedeni iznad svih točkova.

Točkovi skupa vozila na prvoj osovini priključnog vozila ne moraju sa prednje strane da budu pokriveni blatobranima.

Gornja četvrtina prečnika zadnjih točkova tegljača sa poluprikolicom ne mora da bude pokrivena blatobranima.

Blatobrani višeosovinskih vozila mogu da budu zajednički za skup točkova na istoj strani vozila.

Blatobrani moraju da budu postavljeni tako da pokrivaju širinu točka vozila.

Blatobrani ne mogu da imaju oštre ivice.

Položaj i veličina blatobrana moraju da budu takvi da sprječavaju odbacivanje blata, a na opterećenom vozilu, osim kod mopeda, lakog motocikla, lakog tricikla i četvorocikla, motocikla, tricikla i četvorocikla blatobran mora pokrivati najmanje gornju trećinu prečnika točka sa prednje strane točka i najmanje polovinu prečnika točka sa zadnje strane točka.

Na motornim vozilima koja ostavljaju jedan trag prednji blatobran mora da pokriva točak u luku od najmanje 15° ispred vertikale povučene kroz osovinu prednjeg točka.

Branici na putničkim i kombinovanim vozilima

Član 89

Branici na putničkim i kombinovanim vozilima moraju da budu ugrađeni i izvedeni na prednjoj i zadnjoj strani vozila, a na drugim motornim vozilima sa četiri ili više točkova najmanje na prednjoj strani tih vozila.

Branici ne smiju da imaju oštre ivice i moraju da budu postavljeni tako da predstavljaju najisturenije djelove vozila, osim ako vozilo ima ugrađenu nerastavljivu kuku za vuču priključnih vozila.

Na teretnim vučnim i priključnim vozilima, a čija najveća dopuštena masa prelazi 3,5 t mora da bude ugrađen zaštitnik od podlijetanja sa zadnje strane vozila koji treba da zadovoljava sljedeće uslove:

1) odstojanje od kolovoza do donje ivice zaštitnika po čitavoj dužini zaštitnika od podlijetanja ne smije biti veće od 550 mm;

2) zaštitnik od podlijetanja mora biti postavljen što je moguće bliže zadnjem kraju vozila, ali ne više od 500 mm;

3) širina zaštitnika od podlijetanja ne smije biti veća od širine zadnje osovine niti uža od 100 mm sa jednog i drugog kraja vozila;

4) bočni krajevi zaštitnika od podlijetanja ne smiju biti savijeni prema nazad, niti smiju imati oštre ivice;

5) zaštitnik od podlijetanja treba da bude tako konstruisan da ima nekoliko mjesta na kojim je pričvršćen na vozilo.

Pričvršćenja zaštitnika od podlijetanja moraju biti tako izvedena da osiguraju nepromijenjen položaj zaštitnika od podlijetanja i u slučaju nenamjernog nastojanja promjene njegovog položaja.

Na teretnim vučnim i priključnim vozilima čija najveća dopuštena masa prelazi 3,5 t moraju da budu ugrađeni zaštitnici od podlijetanja sa bočne strana vozila koji treba da zadovoljavaju sljedeće uslove:

1) mjesto postavljanja je prazan prostor ispod tovarnog prostora na dužini između točkova pojedinih osovina, izuzev poluprikolica kod kojih se dužina određuje kao rastojanje od stopa za oslanjanje do točkova prve osovine poluprikolice;

2) izrađuju se od neprekidne ravne površine iz jedne ili više horizontalnih ploča ili kombinacije ploča i površina koje treba da čine kontinuiran zaštitni subjekt;

3) ne smije povećati ukupnu širinu vozila, a spoljni dio ne smije biti uvučen više od 120 mm mjereno od najšireg dijela vozila. NJegov prednji kraj može biti savijen unutra;

4) spoljni dio površine mora biti gladak i što je moguće više kontinuiran postavljen od prednjeg ka zadnjem dijelu vozila;

5) svi djelovi (vijci, zakovice i dr.) ne smiju preći 10 mm izvan površine zaštitnika, pri čemu se mora osigurati njihova glatkoća i zaobljenost.

Odredbe stava 4 ovog člana ne primjenjuju se na vučna vozila namijenjena za obavljanje saobraćaja u šumarstvu i poljoprivredi, tegljače i prikolice sa jednom osovinom namijenjene za prevoz dugih tereta, kao i na vozila kod kojih postavljanje zaštitnika od podlijetanja sa zadnje strane onemogućava njegovu radnu funkciju (kiperi, itd.).

Sigurnosni pojasevi i njihovi priključci

Član 90

U putničkim vozilima moraju da postoje sigurnosni pojasevi i njihovi priključci najmanje u prvom redu sjedišta.

Bočna sjedišta u prvom redu sjedišta moraju da imaju sigurnosne pojaseve na tri tačke vezivanja, a srednje sjedište u prvom redu sjedišta može imati sigurnosni pojas najmanje u dvije tačke vezivanja.

Putnička i kombinovana vozila koja su prvi put registrovana u Crnoj Gori od 1. januara 1999. godine moraju da imaju ugrađene sigurnosne pojaseve i njihove priključke na svim sjedištima u vozilu.

Sigurnosni pojasevi moraju biti u tri tačke vezivanja, dok srednje sjedište može biti opremljeno sa sigurnosnim pojasom za vezivanje u dvije tačke.

Svi sigurnosni pojasevi i njihovi priključci moraju da imaju homologacijski dokument.

Nasloni za glavu u putničkim vozilima

Član 91

Nasloni za glavu u putničkim vozilima moraju da budu ugrađeni i izvedeni na svim sjedištima koja su opremljena sigurnosnim pojasom sa vezivanjem u tri tačke.

Priključci za vuču na vozilima na motorni pogon

Član 92

Priključci za vuču na vozilima na motorni pogon moraju da budu ugrađeni i izvedeni sa prednje strane vozila na pristupačnom mjestu tako da omoguće spajanje užeta ili poluge za vuču i da osiguraju bezbjedno vučenje tog vozila pomoću užeta ili poluge za vuču.

Uređaj za osiguranje vozila od neovlašćene upotrebe

Član 93

Putnička i kombinovana vozila moraju da imaju uređaj za osiguranje vozila od neovlašćene upotrebe ugrađen i izveden tako da spriječi okretanje točka upravljača ili pomjeranje ručice mjenjača, ili da djeluje na sistem prenosa snage i spriječi okretanje pogonskih točkova (osim kočionog sistema) ili da ima poseban sistem kojim se sprečava puštanje motora u rad.

Motocikli moraju da imaju uređaj za osiguranje vozila od neovlašćene upotrebe.

Uređaj iz stava 1 ovog člana mora da bude stalno ugrađen u vozilo i izveden tako, da se ne može uključiti kad je vozilo u pokretu.

Uređaji na traktorima i njihovim prikolicama

Član 94

Na traktore koji na ravnom putu razvijaju brzinu kretanja veću od 30 km/h primjenjuju se odredbe čl.14 do 93 ovog pravilnika.

Radna i parkirna kočnica na traktoru

Član 95

Radna i parkirna kočnica na traktoru moraju da budu ugrađene i izvedene tako da ispunjavaju uslove iz člana 25 stav 1 ovog pravilnika.

Radna kočnica na traktoru može biti ugrađena i izvedena samo na jednoj osovini pod uslovom da je sila kočenja podjednako raspoređena na oba točka te osovine.

Uređaji za osvjetljavanje puta i za davanje svjetlosnih znakova na traktorima

Član 96

Uređaji za osvjetljavanje puta i za davanje svjetlosnih znakova na traktorima, u smislu ovog pravilnika su:

1) svijetla za osvjetljavanje puta na prednjoj strani vozila sa oborenim svijetlom;
2) poziciona svijetla;
3) stop-svijetla;
4) katadiopteri;
5) pokazivači pravca;
6) svijetla za osvjetljavanje zadnje registarske tablice.

Za oborena svijetla za osvjetljavanje puta, poziciona svijetla, stop-svijetla, katadioptere, pokazivače pravca i svijetla za osvjetljavanje zadnje registarske tablice iz stava 1 ovog člana primjenjuju se uslovi propisani čl. 44, 45, 54, 55, 59, 61, 64 i 65 ovog pravilnika.

Ako su na traktoru ugrađena dodatna svijetla (veliko svijetlo, prednje i zadnje svijetlo za maglu, svijetlo za vožnju unazad itd.), na ta svjetla primjenjuju se uslovi propisani čl. 45, 48 i 49 ovog pravilnika.

Sigurnosna kabina ili ram kod traktora

Član 97

Na traktorima prvi put registrovana u Crnoj Gori poslije 1. januara 1983. godine mora da bude ugrađena sigurnosna kabina ili ram da štiti vozača od povrede u slučaju prevrtanja traktora.

Uređaji za kontrolu rada pokazivača pravca na traktorima

Član 98

Uređaji za kontrolu rada pokazivača pravca na traktorima moraju da budu ugrađeni i izvedeni kao svjetlosni znak ili kao zvučni signal za kontrolu rada pokazivača pravca ako vozač ne može direktno vidjeti najmanje po jedan pokazivač pravca sa svake strane vozila.

Uređaj za davanje zvučnih signala na traktoru

Član 99

Uređaj za davanje zvučnih signala na traktoru mora da bude ugrađen i izveden tako da ispunjava uslove propisane u članu 72 ovog pravilnika.

Uređaj za odvođenje i ispuštanje izduvnih gasova na traktoru

Član 100

Uređaj za odvođenje i ispuštanje izduvnih gasova na traktoru mora da bude ugrađen i izveden tako da ispunjava uslove propisane u članu 75 ovog pravilnika.

Vozačko ogledalo na traktoru

Član 101

Vozačko ogledalo na traktoru koji ima zatvorenu kabinu za vozača, mora da bude ugrađeno i izvedeno kao najmanje jedno vozačko ogledalo postavljeno na lijevoj strani kabine.

Ako na traktoru postoje vjetrobran, spoljna prozorska stakla i brisači vjetrobrana, na njih se primjenjuju uslovi propisani čl. 68 do 70 ovog pravilnika.

Uređaj za kretanje traktora unazad

Član 102

Uređaj za kretanje traktora unazad na traktoru čija je masa veća od 0,35 t mora da bude ugrađen i izveden tako da sa odgovarajućim stepenom prenosa omogući pouzdano i sigurno kretanje traktora unazad.

Radna i parkirna kočnica na traktorskim prikolicama

Član 103

Radna i parkirna kočnica na traktorskim prikolicama mora da djeluje na dovoljan broj točkova kako bi se osigurao minimalni kočni koeficijent i zadržalo pravolinijsko kretanje za vrijeme kočenja.

Radna kočnica priključnog vozila kojeg vuče traktor mora se aktivirati istovremeno kada i radna kočnica traktora.

Prikolica iz stava 1 ovog člana može da bude opremljena inercionom kočnicom ako joj najveća dozvoljena masa ne prelazi 8 t, a brzina 30 km/h i:

1) kad najveća dozvoljena brzina ne prelazi 25 km/h mogu se vučnom traktoru dodati najviše dvije prikolice;

2) kad najveća dozvoljena brzina ne prelazi 40 km/h mogu se vučnom traktoru dodati najviše dvije prikolice uz uslov da su na prikolicama zakočeni svi točkovi.

Prikolica iz stava 1 ovog člana, ne mora da ima radnu kočnicu uz uslov da joj najveća dozvoljena brzina ne prelazi 30 km/h, najveća dozvoljena masa ne prelazi 3,5 t i da je masa vučnog traktora dva puta veća od mase prikolice.

Svijetla za kategoriju R

Član 104

Na svijetla za označavanje prikolice, stop-svijetla, pokazivače pravca, katadioptere i svijetlo za osvjetljavanje registarske tablice na prikolici koju vuče traktor primjenjuju se odredbe čl. 59, 64, i 65 ovog pravilnika.

Svijetla na zaprežnom vozilu

Član 105

Svijetla na zaprežnom vozilu moraju biti izvedena kao najmanje jedno bijelo svijetlo postavljeno na prednjoj strani vozila tako da je svjetlost koju daje vidljiva samo za učesnike u saobraćaju koji se nalaze ispred zaprežnog vozila i kao najmanje jedno crveno svijetlo postavljeno na zadnjoj strani vozila tako da je svjetlost koju daje vidljiva samo za učesnike u saobraćaju koji se nalaze iza zaprežnog vozila.

Svijetla na zaprežnom vozilu moraju da budu izvedena tako da se svjetlost koju ona daju, noću pri dobroj vidljivosti, može vidjeti na udaljenosti od najmanje 150 m.

Katadiopteri na zaprežnim vozilima

Član 106

Katadiopteri na zaprežnim vozilima moraju da budu ugrađeni i izvedeni kao dva katadioptera crvene boje, koji nijesu trouglastog oblika, simetrično postavljena na zadnjoj strani vozila, tako da su noću pri dobroj vidljivosti, vidljiva na udaljenosti od najmanje 100 m kad su osvijetljena dugim svjetlom motornog vozila.

Reflektujuća površina katadioptera ne smije da bude manja od 0,3 m ni više od 1 m udaljena od površine puta.

Međusobno rastojanje reflektujućih površina katadioptera ne smije da bude manje od 0,5 m.

Reflektujuća površina pojedinih katadioptera mora iznositi najmanje 20 cm2.

Kočnice na biciklima, mopedima, motociklima, triciklima i četvorociklima

Član 107

Na biciklima, mopedima, motociklima, triciklima i četvorociklima mora da bude ugrađena i izvedena za svaki točak najmanje po jedna kočnica tako da su međusobno nezavisne, s tim što kočnica na prednjem točku mora biti ručna.

Svijetla za osvjetljavanje puta na biciklima i mopedima

Član 108

Jedno ili dva simetrično postavljena svijetla za osvjetljavanje puta na biciklima i mopedima moraju da budu izvedena i pričvršćena na prednjoj strani bicikla ili mopeda čija širina ne prelazi 1,3 m.

Svjetlost koju daje svijetlo iz stava 1 ovog člana, mora da bude bijele boje, a udaljenost svjetleće površine toga svijetla od površine puta ne smije da bude veća od 1,2 m ni manja od 0,4 m kod bicikla i mopeda.

Jedno ili dva simetrično postavljena zadnja poziciona svjetla crvene boje na biciklima i mopedima, moraju da budu izvedena i pričvršćena na zadnjoj strani vozila, čija širina ne prlazi 1,3 m.,

Udaljenost svjetleće površine svijetla iz stava 3 ovog člana, od površine puta ne smije da bude manja od 0,25 m ni veća od 0,9 m.

Svijetla iz stava 3 ovog člana, mogu da budu izvedena zajedno sa katadiopterima.

Jedan ili dva simetrično raspoređena netrouglasta katadioptera crvene boje

Član 109

Jedan ili dva simetrično raspoređena netrouglasta katadioptera crvene boje moraju da budu ugrađena i izvedena na zadnjoj strani bicikla i mopeda, a po jedan katadiopter žute ili narandžaste boje na svakoj strani pedale (sa prednje i zadnje strane) za bicikle i mopede sa pedalama.

Udaljenost reflektujuće površine crvenog katadioptera na zadnjoj strani bicikla i mopeda od površine puta ne smije da bude manja od 0,25 m niti veća od 0,9 m.

Reflektujuća površina crvenog katadioptera na zadnjoj strani bicikla i mopeda mora da iznosi najmanje 8 cm2.

Na bočnim stranama prednjega i zadnjeg točka bicikla moraju da budu izvedena reflektujuća tijela koja reflektuju svjetlost bijele ili žute boje.

Uređaj za davanje zvučnih signala na biciklu i mopedu

Član 110

Na biciklu i mopedu mora postojati uređaj za davanje zvučnih signal.

Uslov za ugradnju uređaja za davanje zvučnih signala

Član 111

Uređaj za davanje zvučnih signala na biciklu, mopedu, mopedu sa tri točka i četvorociklu mora da bude ugrađen i izveden tako da ispunjava uslove propisane u članom 72 ovog pravilnika.

Rezervni točak

Član 112

Rezervni točak mora postojati u motornim i priključnim vozilima, osim u mopedima, motociklima, motornim vozilima na tri točka, lakim četvorociklima, četvorociklima, traktorima, traktorskim prikolicama, radnim mašinama, motokultivatorima, prikolicama sa jednostrukom osovinom i jednoosovinskim prikolicama, autobusima za gradski i prigradski saobraćaj, trolejbusima za gradski saobraćaj, turističkom vozu i vozilima namenjenim za komunalne usluge (za pranje i čišćenje ulica, odvoz smeća i fekalija i sl.), tako da ga vozač može, po potrebi, koristiti.

Pneumatik na rezervnom točku mora biti istih dimenzija i nosivosti kao pneumatici koji se koriste na vozilu ili biti homologovan kao privremeni rezervni točak prema jednoobraznim tehničkim uslovima.

Rezervni točak ne moraju da imaju motorna i priključna vozila ako su pneumatici ili naplaci opremljeni nekim sigurnosnim sistemom za sigurnu vožnju s izduvanim

pneumatikom ili ako vozilo posjeduje odgovarajuće sredstvo za privremeno osposobljavanje izduvanog pneumatika (npr. sprej, pjena u boci pod pritiskom, komplet za brzu popravku pneumatika i sl.).

Aparat za gašenje

Član 113

U vozilima, osim u vozilima kategorije L, T i u vozilima kategorije M1 kojima se ne vrši javni prevoz putnika u drumskom saobraćaju, mora da postoji aparat za gašenje požara, sa važećim uvjerenjem o ispravnosti i da bude postavljen na vidnom mjestu tako da se u slučaju opasnosti može upotrijebiti.

U vozilima kategorija M1 kojima se vrši javni prevoz putnika mora da se nalazi najmanje jedan aparat sa 1 kg suvog praha.

U vozilima kategorija N1 mora da se nalazi najmanje jedan aparat sa 2 kg suvog praha.

U vozilima kategorija M2, N2 najveće dozvoljene mase do 6 t mora da se nalazi najmanje jedan aparat sa 6 kg suvog praha.

U vozilima kategorija M3 i N3 i N2 najveće dozvoljene mase iznad 6 t mora da se nalazi najmanje jedan aparat sa 9 kg ili dva aparata sa 6 kg suvog praha.

U vozilima koja prevoze opasne materije (ADR) kategorije N1 mora da se nalazi najmanje jedan aparat sa 4 kg suvog praha.

U vozilima koja prevoze opasne materije (ADR) kategorije N2 do 7,5 t najveće dozvoljene mase mora da se nalazi najmanje jedan aparat sa 8 kg suvog praha.

U vozilima koja prevoze opasne materije (ADR) kategorije N3 i kategorije N2 najveće dozvoljene mase iznad 7,5 t mora da se nalazi najmanje jedan aparat sa 12 kg suvog praha ili dva aparata sa po 6 kg suvog praha

U priključnim vozilima za javni prevoz putnika, mora da se nalazi najmanje jedan aparat sa 6 kg suvog praha.

Znak za obilježavanje vozila zaustavljenog na kolovozu puta

Član 114

U vozilima, osim u vozilima kategorije L i O, mora da postoji, na vidnom mjestu, poseban standardizovani znak za obilježavanje vozila zaustavljenog na kolovozu puta, tako da ga vozač po potrebi može koristiti.

Po dva znaka iz stava 1 ovog člana moraju imati:

1) teretna motorna vozila i autobusi kada vuku priključno vozilo;

2) motorno vozilo koje se nalazi na začelju kolone ako se motorna vozila kreću u organizovanoj koloni;

3) vozila koja prevozi opasne materije.

Znak iz stava 1 ovog člana ima oblik jednakostraničnog trougla sa ivicom crvene boje čija dužina iznosi 40 cm, a širina najmanje 5 cm.

Ivice znaka iz stava 1 ovog člana moraju da budu prevučene reflektujućom materijom ili crvenom katadiopterskom optikom širine najmanje 2 cm ili izrađeni tako da se mogu po čitavoj dužini osvijetliti sopstvenim izvorom svjetlosti.

Znak iz stava 1 ovog člana mora da bude izrađen od čvrstog materijala i na način koji mu omogućava da stabilno stoji u vertikalnom položaju.

Kutija prve pomoći

Član 115

U motornim vozilima, osim u vozilima ketegorije L1, L2 i L6 mora da postoji jedna kutiju prve pomoći, a u vozilima kategorije M2 i M3 moraju da postoje dvije kutije prve pomoći.

Klinasti podmetač i čekić za razbijanje stakla

Član 116

U motornim i priključnim vozilima čija najveća dozvoljena masa prelazi 5 t moraju da postoje dva klinasta podmetača za točkove, na vidnom mjestu, tako da ih vozač po potrebi može upotrijebiti.

Čekić za razbijanje stakla, na pomoćnim otvorima za izlaz putnika u autobusima mora postojati u skladu sa članom 80 st. 3 i 4 ovog pravilnika, na vidnom mjestu u neposrednoj blizini otvora za izlaz u slučaju opasnosti, tako da se u slučaju opasnosti može upotrebiti.

Rezervne sijalice i osigurači

Član 117

U motornim vozilima, osim u motociklu, traktoru, autobusu u gradskom i prigradskom saobraćaju moraju da postoje, na vidnom mjestu, rezervne sijalice i osigurači najmanje za polovinu sijaličnih mjesta dvostrukih uređaja za osvjetljavanje puta i za davanje svjetlosnih znakova i po jednu sijalicu za jednostruka sijalična mjesta kod kojih je moguće zamijeniti samo sijalicu.

Vozila koja su opremljena svjetlosnim tijelima bez žarne niti (ksenon, neon, LED i sl.), ne moraju da imaju rezervne sijalice za ta rasvjetna tijela.

Reflektujući prsluk

Član 118

Motorna vozila, osim vozila kategorije L, moraju da imaju najmanje jedan reflektujući prsluk, kojeg je vozač dužan koristiti - obući kada na putu obavlja radnje uz vozilo (mijenja točak, obavlja manje popravke na vozilu, traži pomoć zaustavljajući druga vozila i sl.).

Oprema vozila za prevoz opasnih materija

Član 119

Vozila namijenjena za prevoz opasnih materija moraju da imaju opremu u skladu sa Sporazumom o prevozu opasnih materija (ADR).

Oprema za vuču putničkih motornih vozila

Član 120

Putnička motorna vozila moraju da imaju uže, sajlu ili teleskopsku krutu vezu za vuču, dok vozila namijenjena za prevoz opasnih materija moraju imati polugu za vuču.

Zimska oprema za motorna vozila

Član 121

Zimska oprema za vozila kategorije M1 i N1, obuhvata:

1) pneumatike za zimsku upotrebu (npr. M+S, Snow Winter i dr.) na svim točkovima, ili

2) pneumatike za zimsku upotrebu (npr. M+S, Snow Winter i dr.) na pogonskim točkovima i lance za snijeg odnosno druge uređaje za povećanje trakcije pripravne za postavljanje na najmanje dva pogonska točka, ili

3) pneumatike za ljetnju upotrebu na svim točkovima i lance za snijeg odnosno druge uređaje za povećanje trakcije pripravne za postavljanje na najmanje dva pogonska točka.

Pored zimske opreme iz stava 1 ovog člana za vozila kategorije M2, M3, N2 i N3 obavezni dio zimske opreme je i lopata, osim za vozila koja učestvuju u javnom gradskom prevozu.

Dubina šare na gazećoj površini pneumatika iz stava 1 ovoga člana ne smije biti manja od 4 mm.

Na vozilima se ne smiju postavljati pneumatici sa klinovima.

Zaštitna kaciga

Član 122

Zaštitne kacige i njihovi viziri, koje obavezno, u skladu sa uputstvom proizvođača, na glavi nose vozači i putnici vozila kategorije L, osim vozila kategorija L5 i L7 koja su opremljena zaštitnim ramom i sigurnosnim pojasevima, moraju biti homologovani u skladu sa jednoobraznim tehničkim uslovima.

Zagađujuće materije u izduvnim gasovima

Član 123

Motori sa unutrašnjim sagorijevanjem na motornim vozilima, osim na motociklima, mogu da imaju sljedeće maksimalne vrijednosti pojedinih zagađujućih materija u izduvnim gasovima, i to:

1) benzinski motori bez katalizatora i λ sonde, odnosno benzinski motori s katalizatorom i bez λ sonde, koncentracija ugljen monoksida (CO), pri broju okretaja motora na praznom hodu, ne smije prelaziti:

- 4,5% zapremine izduvnih gasova za motorna vozila registrovana prvi put prije 1.10.1986. pri temperaturi ulja u motoru od najmanje 80 °C;

- 3,5% zapremine izduvnih gasova za motorna vozila registrovana prvi put poslije 1.10.1986. pri temperaturi ulja u motoru od najmanje 80 °C;

2) benzinski motori sa regulisanim trokomponentnim katalizatorom koncentracija ugljen monoksida (CO), nakon što je motor postigao radnu temperaturu, tj. minimalnu temperaturu ulja od najmanje 80 °C pri broju obrtaja motora na praznom hodu, ne smije prelaziti vrijednost propisanu od strane proizvođača vozila, radna temperatura i broj obrtaja motora na praznom hodu trebaju biti propisane od strane proizvođača vozila, koncentracija ugljen monoksida (CO) i vrijednost koeficijenta viška vazduha λ pri povećanom broju obrtaja motora ne smiju prelaziti vrijednost propisanu od strane proizvođača vozila, povećan broj obrtaja motora mora biti propisana od strane proizvođača vozila, a ako podaci proizvođača nijesu poznati, sadržaj ugljen monoksida (CO) i vrijednost koeficijenta viška vazduha λ ne smiju prelaziti:

- CO ≤ 0,5% zapremine izduvnih gasova pri broju okretaja motora na praznom hodu;

- CO ≤ 0,3% zapremine izduvnih gasova pri broju okretaja motora ne manjim od 2000 min-1.

- Vrijednost koeficijenta viška vazduha λ = 1,00 ± 0,03;

3) dizel motor nakon što je postigao radnu temperaturu propisanu od strane proizvođača vozila, tj. minimalnu temperaturu ulja od najmanje 80 °C, srednji koeficijent zatamljenja izduvnog gasa (k) nakon tri ili više slobodnih ubrzanja neopterećenog motora od brzine obrtanja na praznom hodu do najveće brzine obrtanja ne smije prelaziti vrijednost propisanu od strane proizvođača vozila, a ako podaci proizvođača o srednjem koeficijentu zatamljenja i radnoj temperaturi motora nijesu poznati onda srednji koeficijent zatamljenja izduvnog gasa ne smije prelaziti vrijednost:

- k ≤ 2,5 m-1 za usisne motore;
- k ≤ 3,0 m-1 za prehranjivane motore;
- k ≤ 1,5 m-1 za Euro 4 i Euro 5 motore.

Količine štetnih materija navedene u stavu 1 ne odnose se na sljedeća vozila:

1) vozila opremljena sa benzinskim dvotaktnim motorima;

2) vozila opremljena benzinskim motorima ako su proizvedena prije 1970. godine;

3) vozila opremljena benzinskim motorima ako im konstruktivna brzina nije veća od 50 km/h;

4) vozila opremljena dizel motorima ako su proizvedena prije 1980. godine;

4a) vatrogasna vozila;

5) vozila opremljena dizel motorima ako im konstruktivna brzina nije veća od 30 km/h.

Kod vozila pogonjenih alternativnim pogonskim gorivom (komprimovani prirpdni gas- CNG, tečni naftni gas- LPG) prilikom određivanja količine štetnih materija u izduvnim gasovima koristi se gorivo koje daje nepovoljniju emisiju.

Tehnički normativi za pojedine vrste uređaja

Član 124

Pod tehničkim uslovima kojima moraju da odgovaraju pojedini uređaji na vozilima, u smislu ovog pravilnika, podrazumijevaju se tehnički normativi koji se propisuju za pojedine vrste tih uređaja.

Tehnički normativi za ocjenu efikasnosti sistema kočenja motornih i priključnih vozila iznose:

KATEGORIJA VOZILA	RADNO KOČENJE			POMOĆNO KOČENJE		
	Koeficijent kočenja	Sila aktiviranja		Koeficijent kočenja	Sila aktiviranja	
		Nožno aktiviranje	Ručno aktiviranje		Nožno aktiviranje	Ručno aktiviranje
	z ≥ (%)	f ≤ (daN)	f ≤ (daN)	z ≥ (%)	f ≤ (daN)	f ≤ (daN)
L	40	50	20	20	50	20
M1	50	50	_	20	50	40

M2, M3	50	70	_	20	70	60
N	45	70	_	20	70	60
O	43	Pm≤6 bara	_	20	_	_
T	25	60	_	15	30	_
Traktorske prikolice	25	_	_	15	_	_

Tehnički normativi iz stava 2 ovog člana primjenjuju se na vozila pod sljedećim uslovima:

1) vozila se ispituju u statičkim uslovima ispitivanja na valjcima za ispitivanje sile kočenja;

2) površina valjaka na kojima se ispituju kočnice mora biti dovoljnog koeficijenta trenja, minimalno μ ≥ 0,5;

3) temperatura diska ili spoljne površine doboša kočnice ne smije iznositi više od 100 °C;

4) kod ispitivanja vozila sa dvostrukom ili višestrukom osovinom mora biti osigurano da nivo ispitivane osovine ne bude niži od ostalih osovina.

Tehnički normativi iz stava 2 ovog člana primjenjuju se tako da se suma sila kočenja na obodu svih točkova koje nastaju neposredno prije blokiranja točka (ili suma sila kočenja aktiviranih maksimalnim silama aktiviranja) podijeli sa težinom vozila uvećanom za težinu tereta koji se trenutno nalazi u njemu i pomnoži sa konstantom 100, ovako dobijeni rezultat mora da bude veći ili jednak propisanoj vrijednosti koeficijenta kočenja.

Razlika sila kočenja za radnu kočnicu na točkovima iste osovine ne smije da bude veća od 25%, a za pomoćnu kočnicu 30%.

Za izračunavanje procenta razlike sile kočenja na istoj osovini uzimaju se sile kočenja koje nastaju neposredno prije blokiranja točkova ili sile kočenja aktivirane maksimalnim silama aktiviranja.

Za osnovicu izračunavanja procenta razlike sile kočenja točka na istoj osovini uzima se veća sila kočenja.

Odstupanje sile kočenja na točku ne smije da bude veća od 20%.

Procenat odstupanja sile kočenja izračunava se na približno polovini sile kočenja koja izaziva blokadu.

Za osnovicu izračunavanja procenta odstupanja sile kočenja uzima se veća sila kočenja.

Kod vozila koja imaju dva kruga kočenja u slučaju otkaza jednog kruga preostali krug treba osigurati kočni koeficijent od 15%.

Sistem kočenja radne kočnice treba da bude takav da izdrži maksimalnu silu na papučici kočnice od 100 daN.

Na svim vozilima koja imaju ugrađene uređaje ili programe za automatsku regulaciju sile kočenja proporcionalno promjeni opterećenja, moraju da budu na vidnom mjestu postavljeni svi tehnički podaci za podešavanje tog uređaja.

Vozila koja se ne mogu ispitati na statičkom ispitivanju kočnica (valjcima) ispituju se kočenjem u vožnji na ravnoj i suvoj asfaltnoj površini, korištenjem dekcelerometra - uređaja za mjerenje usporenja vozila, ovako dobijeno usporenje mora biti veće ili jednako od apsolutne vrijednosti koeficijenta kočenja pomnoženog sa 10, a minimalna početna brzina tokom ovih ispitivanja iznosi 50 km/h za putnička vozila, 40 km/h za druga motorna vozila, a za motorna vozila koja ne mogu postići te brzine 80% od njihove maksimalne brzine.

Radna i specijalna vozila koja na ravnom putu ne mogu da razviju brzinu veću od 55 km/h mogu da imaju smanjeni koeficijent kočenja za 30% od propisanog za radno i pomoćno kočenje.

Temperatura isparavanja tečnosti u kočionom sistemu ne smije biti niža od 155 °C.

Tehnički normativi za parkirnu kočnicu

Član 125

Parkirna kočnica motornog odnosno priključnog vozila kad je ono odvojeno od vučnog vozila, mora da osigura nepokretnost vozila opterećenog do najveće dozvoljene mase na nagibu od 18%, a da pritom vozilo nije kočeno na drugi način.

Parkirna kočnica skupa vozila mora osigurati nepokretnost cijelog skupa vozila na nagibu od 12%, a da pritom skup vozila ne bude kočen na drugi način.

Sila kojom se djeluje na komandu parkirne kočnice, ukoliko parkirna kočnica nije izvedena kao pomoćna kočnica, ne smije da bude veća od 40 daN za putnička vozila i traktore, odnosno 60 daN za ostala motorna vozila.

Tehnički normativi za usporivač za dugotrajno usporavanje motornog vozila

Član 126

Usporivač za dugotrajno usporavanje motornog vozila iz člana 36 stav 8 ovog pravilnika sa ili bez priključnog vozila, a pri najvećoj dozvoljenoj masi mora da ima mogućnost (usporavanja) zadržavanja konstantne brzine od 30 km/h, u odgovarajućem stepenu prenosa na nizbrdici od 7% i dužini puta od 6 km.

Motorno vozilo koje ne zadovoljava uslove iz stava 1 ovog člana može vući priključno vozilo samo ako:

1) ima mogućnost aktiviranja radne kočnice priključnog vozila bez aktiviranja svoje radne, pomoćne i parkirne kočnice,
2) priključno vozilo ima svoj usporivač i ako ga vozač vučnog vozila može za vrijeme vožnje aktivirati.

Tehnički normativi za uređaje za davanje zvučnih signala ugrađeniih na vozilu

Član 127

Jačina zvuka zvučnih signala ugrađenih na vozilu utvrđuje se na otvorenom i ravnom prostoru prečnika najmanje 20 m, pri čemu se mikrofon fonometra mora nalaziti na visini od 0,5 m do 1,5 m i na udaljenosti od 7 m ispred vozila, a motor ne smije raditi.

Uređaji za davanje zvučnih signala, kao što su zvonce, truba ili sirena na biciklima ili mopedu, moraju da budu ugrađeni i izvedeni tako da im jačina zvuka ne smije biti manja od 70 dB(A).

Uređaj za davanje zvučnih signala na motornim vozilima ne smije da proizvodi zvuk jačine veće od 104 dB(A).

Granice spoljne buke za pojedina vozila

Član 128

Najviše granice dozvoljene spoljne buke ne smiju da prelaze sljedeće vrijednosti i to:

1) za motorna vozila na dva točka:

- mopede koji razvijaju maksimalnu brzinu do 25 km/h - 66 dB(A);
- mopede koji razvijaju maksimalnu brzinu preko 25 km/h - 71 dB(A);
- lake motocikle čija je radna zapremina do 80 cm3 - 75 dB(A);
- motocikle čija je radna zapremina u rasponu 80 - 175 cm3 - 77 dB(A);
- motocikle čija je radna zapremina veća od 175 cm3 - 80 dB(A);

2) za motorna vozila na tri točka - 85 dB(A);

3) za motorna vozila sa 4 i više točkova:

- putnička i kombinovana vozila - 74 dB(A);
- autobuse čija je snaga motora do 150 kW - 78 dB(A)
- autobuse čija je snaga motora preko 150 kW - 80 dB(A)
- putnička i kombinovana vozila ukupne dozvoljene mase do 2 t - 76 dB(A)
- putnička i kombinovana vozila ukupne dozvoljene mase u rasponu 2-3,5 t - 77 dB(A)
- teretna vozila čija je snaga motora do 75 kW - 77 dB(A)
- teretna vozila čija je snaga motora u rasponu 75 - 150 kW - 78 dB(A)
- teretna vozila čija je snaga motora preko 150 kW - 80 dB(A)

Za vozila koja su u eksploataciji duže od jedne godine, najviša granica dozvoljene spoljne buke iznosi za 3 dB(A) više od najviše granice predviđene u stavu 1 ovog člana za tu vrstu vozila.

Prestanak važenja

Član 129

Danom stupanjem na snagu ovog pravilnika, prestaje da važi Pravilnik o uslovima koje moraju da ispunjavaju vozila u saobraćaju na putevima u pogledu dimenzija, ukupne mase, osovinskoga opterećenja, zaštite okoline, uređaja i opreme ("Službeni list CG", broj 40/10).

Stupanje na snagu

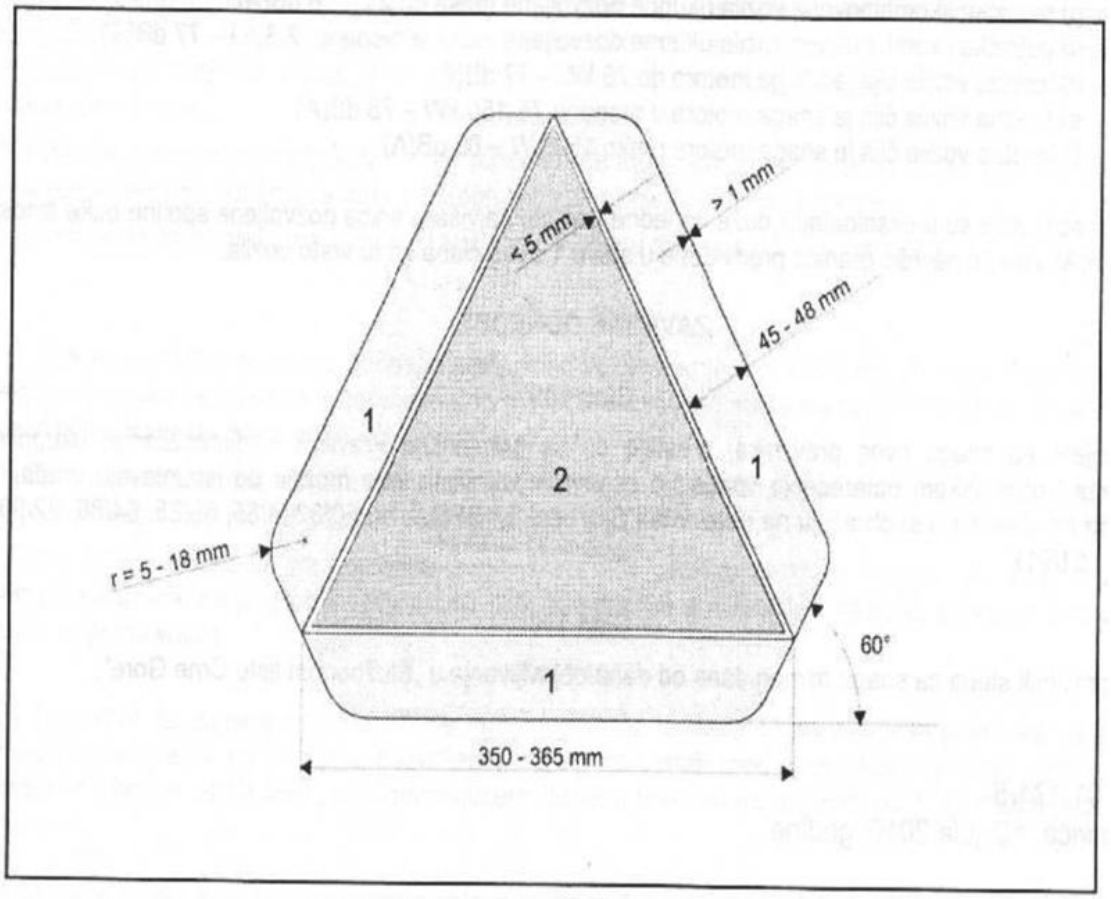
Član 130

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

∗U ovaj pravilnik prenesena je DIREKTIVA (EU) 2015/719 EVROPSKOG PARLAMENTA I SAVJETA od 29. aprila 2015. o izmjeni Direktive Savjeta 96/53/EZ o utvrđivanju najvećih dozvoljenih dimenzija u unutrašnjem i međunarodnom saobraćaju te najveće dozvoljene mase u međunarodnom saobraćaju za određena drumska vozila koja saobraćaju unutar Zajednice

Prilog 1

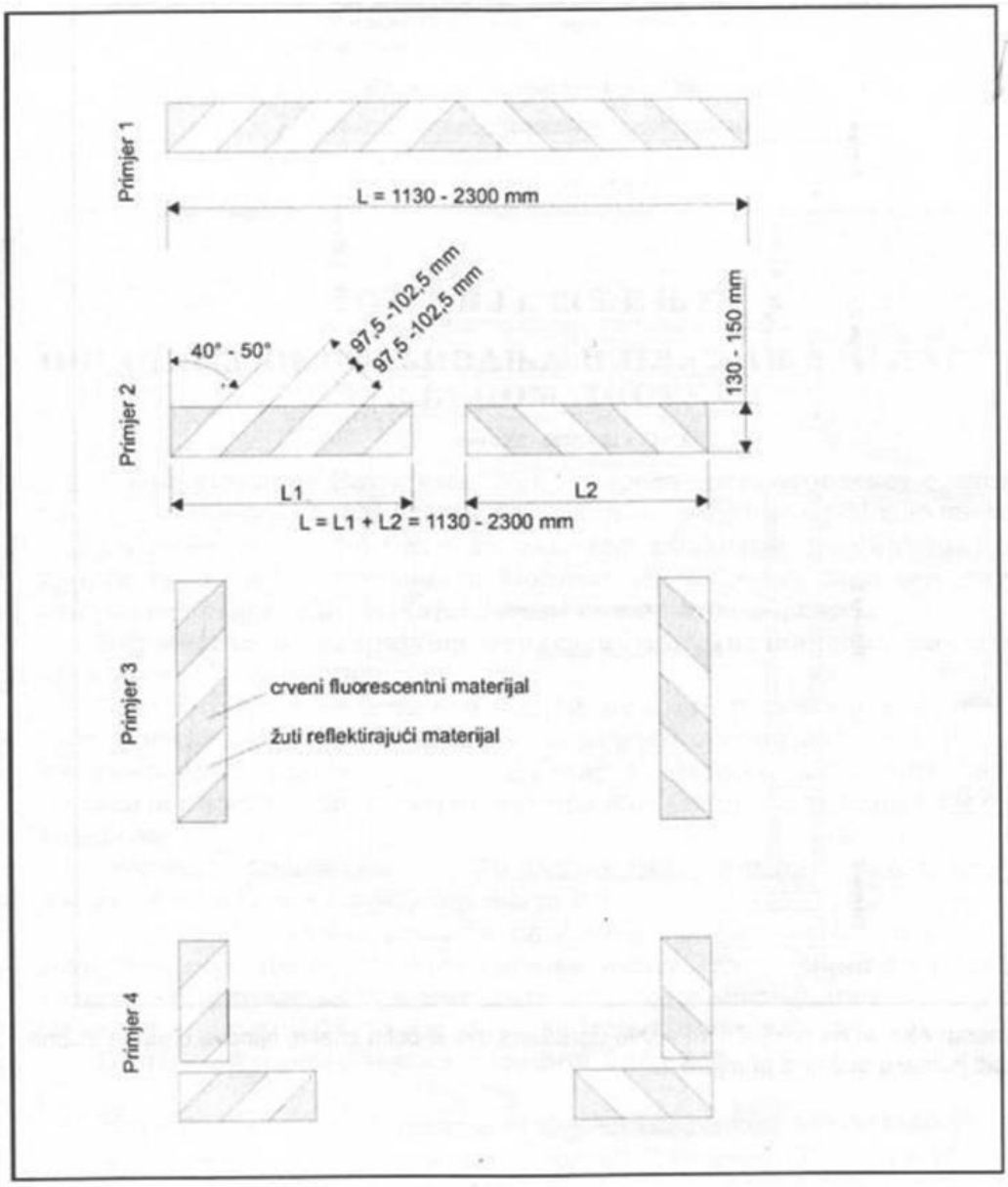
OZNAKA ZA OBILJEŽAVANJE "SPORIH" VOZILA

1 - crveni reflektujući materijal
2 - crveni fluorescentni materijal

Prilog 2

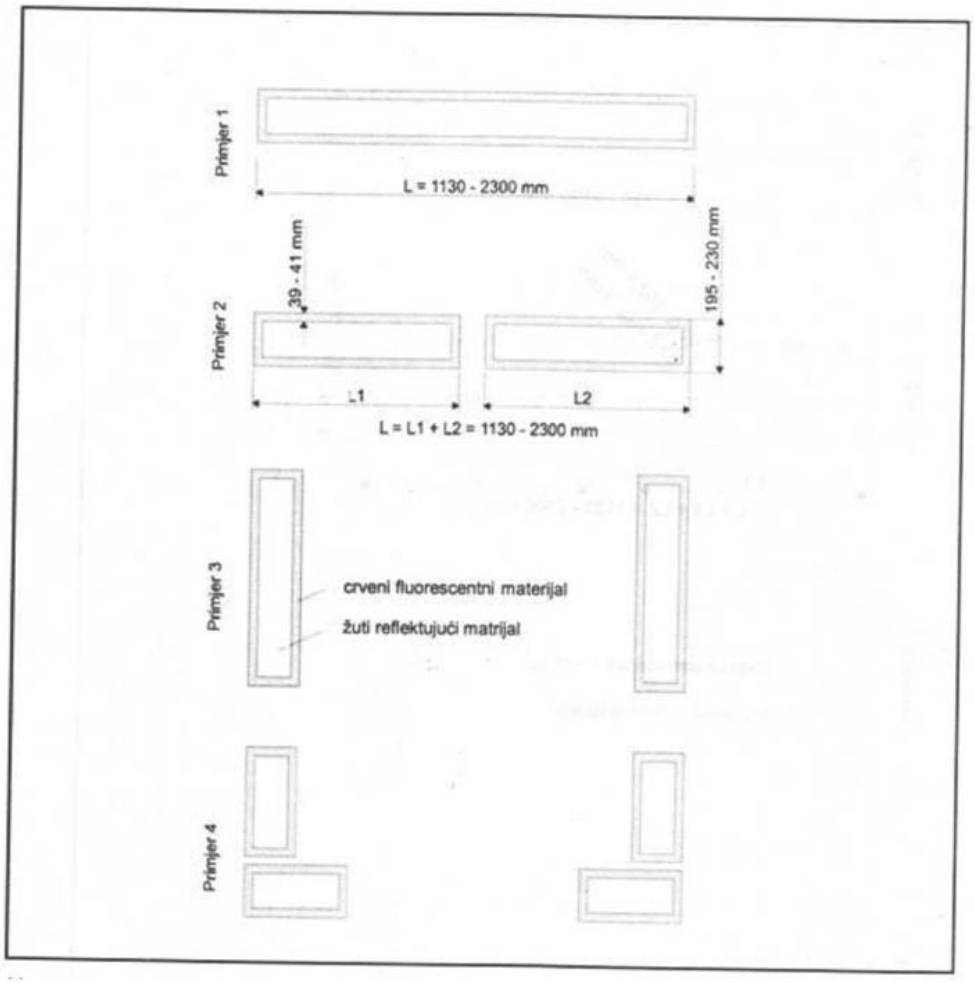
OZNAKA ZA OBILJEŽAVANJE "TEŠKIH VOZILA" NAMIJENJENIH ZA UGRADNJU NA MOTORNIM VOZILIMA

Napomena: Ako su na motornom vozilu ugrađena dva ili četiri znaka, njihova ukupna dužina mora biti jednaka dužini iz primjera 1.

Prilog 3

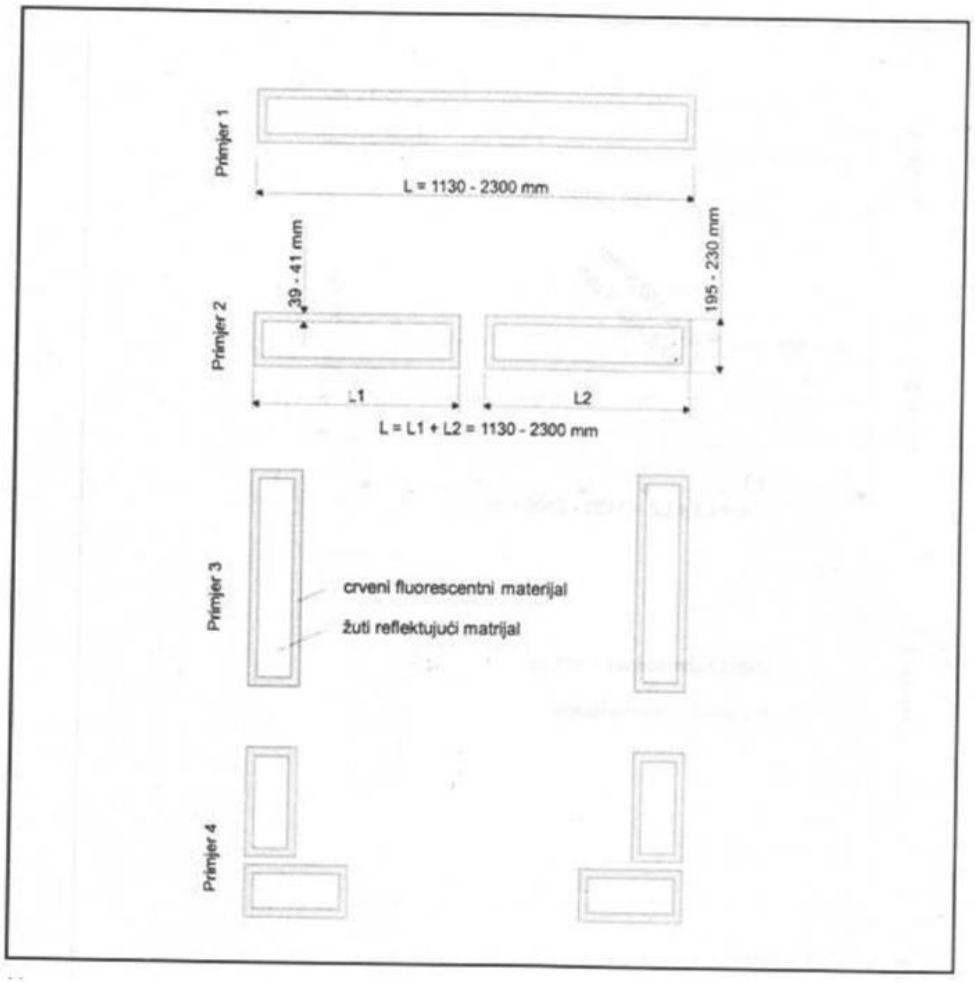
OZNAKA ZA OBILJEŽAVANJE "DUGIH VOZILA" NAMIJENJENIH ZA UGRADNJU NA PRIKLJUČNIM VOZILIMA

Napomena: Ako su na priključnom vozilu ugrađena dva ili četiri znaka, njihova ukupna dužina mora biti jednaka dužini iz primjera 1.

Prilog 3

OZNAKA ZA OBILJEŽAVANJE "DUGIH VOZILA" NAMIJENJENIH ZA UGRADNJU NA PRIKLJUČNIM VOZILIMA

Napomena: Ako su na priključnom vozilu ugrađena dva ili četiri znaka, njihova ukupna dužina mora biti jednaka dužini iz primjera 1.